

Výkonnostný audit ZOO

Záverečná správa

1 Zhrnutie

Najvyššou prioritou pre Zoologickú záhradu Bratislava je nastavenie systematického a spoľahlivého plánovania a kontroly vo všetkých oblastiach riadenia organizácie.

- Na úrovni mesta aj ZOO chýbajú strategické a koncepcné materiály ohľadne rozvoja zoologickej záhrady.
- Plány verejného obstarávania sú vypracované iba formálne, každoročne sa z nich plní v priemere iba 10 %. Proces verejného obstarávania bol v minulosti netransparentný a zákazky výrazne predražené.
- V organizácii absentuje kontroľing, nie je ani formálne zavedený v organizačnej štruktúre.

Identifikovali sme potenciál úspor pri nákupe krmiva vo výške 62 tis. eur ročne (24 %). Rovnako aj viaceré možné porušenia zákona o verejnom obstarávaní.

- Úsporu vo výške 24 % je možné dosiahnuť zefektívnením nakupovania krmiva pre zvieratá formou otvorenej a transparentnej súťaže.
- Na príklade dvoch väčších investícií (Výbeh vlka európskeho a Obnova hlavnej komunikácie LES) ukazujeme dôležitosť správneho nastavenia podmienok verejnej súťaže.
- Na príklade druhého z menovaných projektov ukazujeme ako došlo k potenciálnemu predraženiu o 47 % na jednotkových cenách.

Dokončenie kŕmnych dávok pre zvieratá predstavuje oblasť pre zlepšenie plánovania nákupu krmiva. Úsporu na krmive zvierat je možné dosiahnuť rozšírením možností na pestovanie trávy, na pozemkoch mesta alebo prenájmom od iných subjektov.

ZOO uzatvára nájomné zmluvy iba na 10 dní v mesiaci, čím obchádza mestské zastupiteľstvo pri schvaľovaní nájomov. Zároveň tým prichádza o možné príjmy z prenájmu v prípade bufetov alebo atrakcií pre návštevníkov (napr. pri turistickom vláčiku je to 250 eur mesačne).

ZOO je svojím zameraním viac vzdelávacia a kultúrna inštitúcia ako park, za vhodný gestorský útvar považujeme oddelenie kultúry alebo oddelenie školstva, športu a mládeže.

Záverečnú správu z výkonnostného auditu ZOO spracovali na základe pokladov od ZOO (v abecednom poradí) Matúš Lupták, Bibiana Mislovič a Katarína Strapoňová, s pomocou stážistu Tomáša Duchoslava. Za pomoc a konzultácie ďakujeme Romanovi Hudecovi, Tomášovi Hulíkovi, Martine Hudec Nemčekovej, Tomášovi Orfánusovi, Silvii Piroškovej a Jarmile Vidovej (všetci ZOO), Zuzane Ivaškovej (HMBA). Všetky chyby a opomenutia ostávajú zodpovednosťou autorov.

Obsah

1	Zhrnutie	1
2	Úvod.....	5
2.1	Predmet činnosti	5
2.2	Výnosy a náklady organizácie.....	5
2.3	Dotácie zriaďovateľa	5
2.4	Ciele auditu	6
3	Stratégia a vzťah so zriaďovateľom.....	7
3.1	Aktuálny stav	7
3.2	Analytická časť	7
3.3	Členstvo v medzinárodných inštitúciách	8
3.4	Gestor ZOO	9
3.5	Odporúčania	9
4	Prevádzka.....	10
4.1	Cenotvorba	10
4.2	Návštevnosť ZOO	11
4.3	Prenájom priestorov ZOO.....	12
4.4	Odporúčania	13
5	Plánovanie.....	14
5.1	Verejné obstarávanie.....	14
5.2	Odporúčania	18
6	Krmivo pre zvieratá.....	20
6.1	Súčasný stav.....	20
6.2	Jednotkové ceny krmiva	20
6.3	Kŕmne dávky	21
6.4	Odporúčania	25
7	Podporné činnosti.....	26
7.1	Právne služby	26
7.2	Služby vo verejnom obstarávaní.....	26
7.3	Daňové poradenstvo	26
7.4	Personalistika.....	27
7.5	Odporúčania	32
8	Zmluvné vzťahy ZOO.....	33
8.1	Dodávateľia	33
8.2	Odberatelia	34
8.3	Odporúčania	35

9	Investície	36
9.1	Súčasný stav.....	36
9.2	Analýza	37
9.3	Odporúčania	39

Zoznam grafov, tabuliek, boxov a príloh

Graf 1: Príjmy ZOO (eur).....	5
Graf 2: Upravená návštevnosť ZOO po mesiacoch za roky 2017-2020	12
Graf 3: Zloženie priemernej mzdy ZOO 2017-2021.....	27
Graf 4: Priemerná mzda ZOO 2017-2021	28
Graf 5: Náklady valorizácie tarifných platov 2017-2020	28
Graf 6: Rast priemerných platov podľa profesií (Rok 2017=100)	29
Graf 7: Rast zložiek mzdy 2017-2021 (2017=100).....	29
Graf 8: Priemerné mzdy robotníckych profesií, STaRZ a Zoo (eur)	30
Graf 9: Distribúcia odmien ako % mzdy, podľa profesií	31
Graf 10: Realizované a plánované investície ZOO (eur)	36

Tabuľka 1: Výkaz ziskov a strát ZOO	5
Tabuľka 2: Realizované stavby v ZOO a ich súlad s koncepciami	7
Tabuľka 3: Úspešnosť plnenia opatrení v Koncepcii rozvoja ZOO na roky 2016-2018.....	8
Tabuľka 4: Navrhnuté opatrenia skríningového tímu EAZA z roku 2019.....	9
Tabuľka 5: Zmena cien vstupného v ZOO Bratislava	10
Tabuľka 6: Ceny vstupného v ZOO na SR a v zahraničí (eur).....	10
Tabuľka 7: Porovnanie ZOO na SR a v zahraničí	11
Tabuľka 8: Porovnanie cien prenájmu pozemku pod trampolínu v organizáciách HM BA	12
Tabuľka 9: Porovnanie cien prenájmu pozemku pod občerstvením v organizáciách HM BA ..	13
Tabuľka 10: Porovnanie cien za prevádzkovanie výletného vláčika v ZOO	13
Tabuľka 11: Počet a priemerná hodnota VO v rokoch 2017-2020	16
Tabuľka 12: Plánované a zrealizované VO v rokoch 2018-2020.....	16
Tabuľka 13: Najväčší dodávatelia ZOO (eur).....	16
Tabuľka 14: Vykonané VO podľa útvaru (eur).....	17
Tabuľka 15: Plnenie zmluvy s But EVERGREEN GARDEN (eur s DPH)	18
Tabuľka 16: Nákup krmiva v ZOO na Slovensku.....	20
Tabuľka 17: Ceny najviac objednávaného krmiva v ZOO Bratislava.....	20
Tabuľka 18: Porovnanie vybraných druhov krmív v ZOO na Slovensku (v eur).....	21
Tabuľka 19: Výpočet potenciálnej úspory na nákupe krmiva v ZOO Bratislava	21
Tabuľka 20: Najvýraznejšie rozdiely v ročných objednávkach krmiva a kŕmnych dávkach	22
Tabuľka 21: Rozdiely v ročných objednávkach granúl a kŕmnych dávkach	22
Tabuľka 22: Porovnanie vlastnej produkcie a nákupu trávy a sena medzi ZOO v SR (v tonách)	23
Tabuľka 23: Aktivácia v jednotlivých ZOO na Slovensku.....	23
Tabuľka 24: FTE podľa profesií.....	27
Tabuľka 25: Benchmarking priemerných miezd podľa profesií (eur)	29
Tabuľka 26: Štruktúra priemernej mzdy podľa profesií.....	32
Tabuľka 27: Náhradné voľno v roku 2019.....	32

Tabuľka 28: Najväčší dodávatelia ZOO za roky 2017-2020	33
Tabuľka 29: Stavebné práce vykonávané firmou Trigema pre ZOO (v tis. eur bez DPH)	34
Tabuľka 30: Najväčší odberatelia ZOO za roky 2017-2020.....	34
Tabuľka 31: Poplatky OZ Preliezka za organizáciu tábora (od r. 2016 za dieťa/deň) v eur	34
Tabuľka 32: Plánované investície ZOO v rokoch 2021-2023 (v eur)	36
Tabuľka 33: Najvýznamnejšie uskutočnené investície do výbehov a voliér v ZOO (v eur).....	37
Tabuľka 34: Najväčšie výdavky na opravy komunikácií v ZOO (v eur).....	37
Tabuľka 35: Najväčšie investície do ostatného zariadenia ZOO (v eur)	39
Tabuľka 36: Vek skladov a prípravovní krmiva pre zvieratá	39

Obrázok 1: Schéma procesu prípravy a realizácie plánu verejného obstarávania.....	15
Box 2: Verejné obstarávanie na Výbeh vlka európskeho.....	16
Box 3: Problematický postup pri nákupe krmiva.....	18
Obrázok 4: Lokality v areáli ZOO Bratislava vo vlastníctve súkromných osôb	24
Obrázok 5: Lokality v okolí ZOO Bratislava vhodné na pestovanie trávy	24
Box 6: Projekt Obnova hlavnej komunikácie LES	38

Príloha 1: Dátová príloha

Príloha 2: Implementačný plán

2 Úvod

2.1 Predmet činnosti

ZOO Bratislava je príspevkovou organizáciou hlavného mesta, ktorá zabezpečuje starostlivosť a chov chránených a ohrozených živočíchov ako aj výchovu a vzdelávanie verejnosti k ochrane prírody a biologickej rozmanitosti.

Činnosť ZOO vo vzťahu k ochrane prírody a vzdelávaniu sa delí na hlavnú (dotovanú) a podnikateľskú (komerčnú). Podnikateľská činnosť ZOO zahŕňa najmä vzdelávacie a marketingové aktivity pre verejnosť, predaj suvenírov v ZOO Shope a prenájom pozemkov a priestorov v areáli.

2.2 Výnosy a náklady organizácie

Prevádzkové náklady boli v rokoch 2017-2020 v priemere na úrovni 2,4 mil. eur, vlastné tržby ich kryli v priemere na 40 %. ZOO dosahovalo každoročnú stratu v priemernej výške 1,7 mil. eur.

Tabuľka 1: Výkaz ziskov a strát ZOO

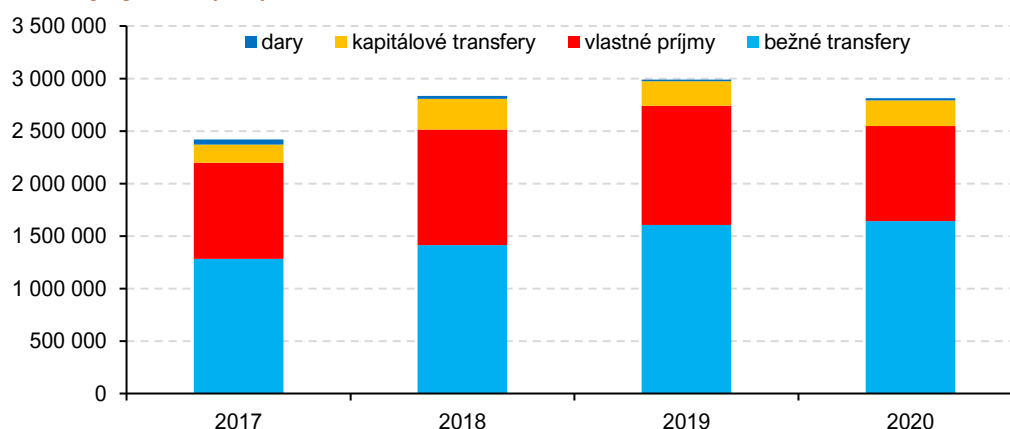
	2017	2018	2019	2020
Prevádzkové náklady	2 102 919	2 524 149	2 628 657	2 333 050
Vlastné tržby	806 598	1 003 238	1 034 766	811 086
Prevádzkový zisk/strata	- 1 296 321	- 1 520 911	- 1 593 891	- 1 521 964
% nákladov	-62 %	- 60 %	- 61 %	- 65 %
Odpisy	230 705	258 860	270 621	310 121
Zisk pred zdanením	- 1 527 026	- 1 779 771	- 1 864 512	- 1 832 085
Daň z príjmov (PČ)	4 713	429	735	1 719
Výsledok hospodárenia	- 1 531 739	- 1 780 200	- 1 865 248	- 1 833 804

Zdroj: ZOO, spracovanie HMBA, 2021

2.3 Dotácie zriaďovateľa

Hlavné mesto dotuje ZOO v priemere 1,8 mil. eur ročne. Prevádzková dotácia hlavného mesta každoročne rastie, za 4 roky vzrástla o štvrtinu. Kapitálový transfer z HM BA bol v priemere na úrovni 235 tis. eur za posledné 4 roky.

Graf 1: Príjmy ZOO (eur)

Zdroj: ZOO, spracovanie HMBA, 2021

2.4 Ciele auditu

Cieľom výkonnostného auditu je analýzou všetkých aspektov hospodárenia a prevádzky organizácie identifikovať potenciál a opatrenia pre zvýšenie príjmov, optimalizáciu nákladov a zvýšenie vnútornej kvality (profesionalizácia práce) aj vonkajšej kvality poskytovaných služieb. Súčasťou záverečnej správy auditu je aj implementačný plán na roky 2022-2024.

Ak nie je uvedené inak, všetky údaje čerpáme z podkladov, poskytnutých priamo zamestnancami organizácie. Primárne ide o dáta z účtovníctva a rozpočtu, mzdové inventúry, údaje o verejnom obstarávaní, údržbe, zmluvách, objednávkach a faktúrach, dáta o kapacitách a poskytovaných službách, spotrebe energií, cenách, smernice a iné interné riadiace akty. Prílohou správy auditu je dátová príloha, v ktorej sú uvedené všetky zdroje tabuliek a grafov, použitých v správe.

3 Stratégia a vzťah so zriaďovateľom

- Najnovší platný strategický dokument ZOO („Ideová koncepcia Zoologickej záhrady Bratislava“) je z roku 2003.
- Na úrovni mesta neexistuje žiadna koncepcia, ktorá by navrhovala ako rozvíjať ZOO. ZOO nie je riešené ani v PHSR na roky 2010-2020.
- ZOO je členom medzinárodnej organizácie EAZA, ktorej stanovené pravidlá chovu zvierat musí ZOO spĺňať. Je potrebné napĺňanie týchto odporúčaní pravidelne kontrolovať zo strany vedenia ZOO a/alebo gestorského oddelenia HM BA.
- Je potrebné prehodnotiť gestorské oddelenie ZOO na magistráte, keďže súčasný gestor ZOO neriadi a nekontroluje.

3.1 Aktuálny stav

ZOO má aktuálne platný strategický dokument, definujúci jej budúci rozvoj, s názvom *Ideová koncepcia Zoologickej záhrady Bratislava z roku 2003*. Bola schválená Mestským zastupiteľstvom. Na úrovni hlavného mesta Bratislava neexistuje žiadna koncepcia, ktorá by riešila budúcnosť zoologickej záhrady. V Pláne hospodárskeho a sociálneho rozvoja Hlavného mesta SR Bratislavy na roky 2010-2020 je ZOO Bratislava spomínané iba ako najnavštevovanejšia atrakcia v hlavnom meste.

3.2 Analytická časť

Predpokladaný náklad na naplnenie pôvodnej koncepcie dosahoval spolu výšku 712 mil. Sk (cca 23,7 mil. eur). Súčasťou *Ideovej koncepcie ZOO Bratislava* je návrh, ktoré objekty majú byť zdemolované, zrekonštruované a novovybudované. Zároveň boli navrhnuté opravy a vybudovanie cestných komunikácií, vodných nádrží a inžinierskych sietí. Koncepcia však neobsahovala termíny ani zodpovednosti jednotlivých zamestnancov ZOO. Z toho dôvodu došlo aj k minimálnemu naplneniu jednotlivých navrhnutých zámerov (podľa pôvodnej koncepcie bolo realizovaných 5 zo 73 objektov). Od roku 2004 bolo pritom v ZOO realizovaných až 24 stavieb.

Tabuľka 2: Realizované stavby v ZOO a ich súlad s koncepciami

Stavba	Rok	Súčasť koncepcie 2003	Súčasť koncepcie 2016-2018
Dokončenie vstupného areálu	2004	áno	-
Rekonštrukcia chovného zariadenia pre plameniaky	2006	-	-
Pavilón šeliem	2006	v stratégii iný variant	-
Úprava chovného zariadenia pre kozorožce	2006	-	-
Rekonštrukcia prípravovne mäsa	2008	-	-
Vrátnica na hospodárskej správe	2008	áno	-
Archív, knižnica, veterinárna ošetrovňa a ubytovňa	2009	-	-
Pavilón primátov	2010	áno	-
Prekrytie výbehu orangutanov sumatrianskych kovovou sieťou	2013	-	-
Sedliacky dvor	2014	-	-
Detské ihrisko „Detská rezervácia“	2015	-	-
Zimovisko pre ibisy červené	2016	-	áno, ale zmena projektu
Rozšírenie výbehu pánd červených	2016	-	áno
Verejné WC pri nosorožcoch	2016	-	-
Odkanalizovanie Stuhovej doliny	2016	-	áno

Chovné zariadenie pre vlka dravého	2017	áno, na inom mieste v ZOO	-
Oprava cesty k nosorožcom	2017	-	-
Oprava cesty rys-diviak	2017	-	-
Soví chodník	2018	áno, na inom mieste v ZOO	-
Rekonštrukcia cesty pelikáni – hrošík	2018	-	áno
Prekrytie výbehu šimpanzov kovovou sieťou	2018	-	-
Rekonštrukcia cesty LES	2019	-	áno
Rekonštrukcia maštale nosorožcov	2019-2020	-	-
Osvetlenie a kamerový systém	2020	-	áno

Zdroj: ZOO, spracovanie HMBA, 2021

V roku 2016 bola schválená **Koncepcia rozvoja ZOO na roky 2016-2018**, mestské zastupiteľstvo ju vzalo na vedomie vo februári 2016. V nej si ZOO stanovila iba jeden všeobecný cieľ (zvýšenie záujmu verejnosti o návštevu ZOO), na plnenie ktorého sa všetky úlohy viazali. Na plnenie tejto koncepcie bola vyčíslená potreba finančných prostriedkov vo výške 25 mil. eur. Spolu bolo stanovených 33 úloh, ktoré boli rozložené hlavne na roky 2016 a 2017 (na rok 2018 boli len 4 úlohy). Jednotlivé úlohy mali svojich gestorov (väčšinou pracovníkov ZOO, ale aj priamo dodávateľské firmy) a termíny plnenia.

Koncepcia bola veľmi ambiciózna, či už počtom projektov alebo aj ich finančnou a časovou náročnosťou. Z toho dôvodu sa úspešnosť plnenia opatrení v druhom roku znížila na 21 % a v treťom už nebolo splnené ani jedno opatrenie.

Tabuľka 3: Úspešnosť plnenia opatrení v Koncepcii rozvoja ZOO na roky 2016-2018

Rok	Počet	Splnené v termíne	Splnené v inom termíne	Nesplnené
2016	15	4	6	5
2017	14	1	2	11
2018	4	0	0	4

Zdroj: ZOO, spracovanie HMBA, 2021

V rozpočte na rok 2021 mala ZOO alokované finančné prostriedky (200 tis. eur) na vypracovanie projektovej dokumentácie ku koncepcii rozvoja ZOO Bratislava. Mala byť vypracovaná dodávateľsky a zahŕňať aj architektonické návrhy jednotlivých projektov. K obstaraniu koncepcie v roku 2021 ZOO nepristúpila a plánuje tak urobiť v nasledujúcom roku (v rozpočte na rok 2022 má na tento účel 60 tis. eur). Z pohľadu výšky investičného dlhu ZOO je výška plánovaných prostriedkov na vypracovanie koncepcie neadekvátne vysoká. Odporúčame ZOO vypracovať koncepciu najmä vo vlastnej réžii a v spolupráci s vybranými oddeleniami magistrátu HM BA (MIB, gestorská sekcia a pod.).

3.3 Členstvo v medzinárodných inštitúciách

ZOO je členom medzinárodnej asociácie EAZA (Európska asociácia zoologických záhrad a akvárií). Na udržanie členstva v asociácii potrebujú zoologické záhrady spĺňať stanovené podmienky týkajúce sa chovu zvierat (popísané v chovateľských príručkách vydávaných EAZA pre jednotlivé druhy zvierat). EAZA robí skríning členských inštitúcií každých 10 rokov. Naposledy sa skríning v ZOO BA uskutočnil v roku 2019, na základe jeho výsledku môže ZOO pokračovať v plnom členstve v asociácii. Súčasťou skríningovej správy sú hlavné zistenia a opatrenia EAZA na zlepšenie fungovania ZOO, spolu ich je 14. Týkajú sa úpravy výbehov, enrichmentu pre zvieratá ako aj prehodnotenia kolekcie zvierat v ZOO. V správe je rovnako 9 odporúčaní ohľadne opráv plotov, označenia v ZOO pre návštevníkov a veterinárnych lekárov.

Tabuľka 4: Navrhnuté opatrenia skríningového tímu EAZA z roku 2019

Významné opatrenia	Ostatné opatrenia	Odporúčania
zváženie výbehu pre medveďa hnedého a gibona	ZOO má byť viac proaktívne v EAZA (ako členovia komisií, na vzdelávaní)	oprava výbehov (pštros, liška)
malý výbeh pre žirafy a hrošíka	prijatť písomné pravidlá ochrany životných podmienok zvierat	veterinári členom EAZWV
používať systém ZIMS ¹	zlepšiť enrichment zvierat	označenie antilop
aktívna participácia na zachovaní pôvodných druhov	preskúmať podmienky chovu krokodílov	nácvik poplachu v lete aj v zime
	upraviť Interný predpis pre postup pri získavaní a umiestňovaní zvierat z roku 2012	lepšie označenie núdzových východov
	prehodnotiť Plán kolekcie zvierat	zamedzenie vstupu návštevníkov do obslužných oblastí
	umiestniť vnútorné bezpečnostné dvere pre obslužnú oblasť u tigrov	2 x do roka nácvik streľby
	zlepšiť udržateľnosť prevádzky - hospodárenie s vodou a elektrinou a poveriť tým jedného zamestnanca	v prípade chovu obojživelníkov zaviesť opatrenia proti prenosu chytridiomykózy
		zamerať sa na výskumné projekty in-situ zamerané na ochranu zvierat

Zdroj: ZOO, spracovanie HMBA, 2021

ZOO nevypracovala implementačný plán ako jednotlivé opatrenia skríningového tímu EAZA naplňať. Odporúčania sú realizované postupne podľa možností ZOO. Keďže ide o dlhé časové obdobie, hrozí, že môže dôjsť k opomenutiu opatrení a následnému horšiemu hodnoteniu pri najbližšom skríningu. Odporúčame vypracovať implementačný plán na riešenie jednotlivých zistení, s časovým harmonogramom, zodpovednosťou jednotlivých oddelení ZOO ako aj prípadnou finančnou náročnosťou.

3.4 Gestor ZOO

Gestorské oddelenie magistrátu (oddelenie životného prostredia) je pre ZOO skôr komunikačný kanál voči magistrátu ako útvarom, ktorý by ho riadil a kontroloval. Keďže ZOO je svojím zameraním viac vzdelávacia a kultúrna inštitúcia ako park, bolo by vhodné, aby jej gestorským útvarom bolo oddelenie kultúry. Prípadné špecifické problémy so správou zelene alebo nakladaním s odpadom je možné riešiť podľa potreby na sekcii životného prostredia.

3.5 Odporúčania

- Vypracovať novú koncepciu rozvoja ZOO vo vlastnej réžii, v spolupráci s vybranými oddeleniami magistrátu HM BA, ktorá bude obsahovať cieľové hodnoty stanovených výsledkových ukazovateľov, prioritizáciu projektov, s odhadom nákladov a časovej náročnosti na ich realizáciu.
- Identifikované projekty z novej koncepcie zahrnúť do mestského projektového portfólia, projekty nad stanovenú sumu podrobiť ekonomickej analýze.
- Vypracovať implementačný plán na riešenie jednotlivých zistení skríningového tímu EAZA z roku 2019, s časovým harmonogramom, zodpovednosťou jednotlivých oddelení ZOO ako aj prípadnou finančnou náročnosťou.

¹ Zoological Information Management Software

4 Prevádzka

- Iba 36,5 % rozlohy areálu ZOO Bratislava tvoria expozície, spolu so ZOO Košice ide o najnižší podiel využiteľnosti areálu.
- Údaje o návštevnosti ZOO boli v minulosti skreslené nesprávnym započítavaním návštevníkov s kúpenou ročnou permanentkou.
- Ceny prenájmov pozemkov v areáli ZOO sú väčšinou výrazne nižšie ako v iných ZOO, resp. organizáciách HMBA.
- Oblúbená atrakcia detský vláčik je o 300-450 % lacnejšie prenajímaná ako v ZOO v Českej republike.
- ZOO uzatvára nájomné zmluvy iba na 10 dní v mesiaci, čím obchádza schvaľovanie v mestskom zastupiteľstve. Prichádza tým aj o vyššie príjmy z prenájmu – len pri výletnom vláčiku je to 250 eur mesačne.

4.1 Cenotvorba

Ceny vstupného v bratislavskej ZOO sa naposledy výrazne zmenili v roku 2018, kedy došlo k nárastu v priemere o 30 %. V roku 2021 došlo len k miernym úpravám cien. ZOO Bratislava má rozdielne ceny pre zimné a pre letné obdobie. Podobne majú nastavené cenníky aj ostatné ZOO na Slovensku a v ČR, vo Viedni a Budapešti je vstupné jednotné počas celého roka.

Tabuľka 5: Zmena cien vstupného v ZOO Bratislava

	2017		2018		2019		2020		2021	
	Leto	Zima	Leto	Zima	Leto	Zima	Leto	Zima	Leto	Zima
Dospelí	5,5	4,5	7	5,5	7	5,5	7	5,5	7	5,5
Dieťa, študent	4	3	5	4	5	4	5	4	5	4
Dôchodca, ZŤP	4	3	5	4	5	4	5	4	5	4
rodina 2+2	15,5	15,5	20	17	20	17	20	17	22	17
10 vstupov dospelí	40	40	58	58	58	58	58	58	56	56
10 vstupov dieťa	30	30	42	42	42	42	42	42	40	40
online dospelí	-	-	7	5,5	7	5,5	7	5,5	7	5,5
online dieťa, študent	-	-	5	4	5	4	5	4	5	4
online rodina 2+2	-	-	20	17	20	17	20	17	22	17

Zdroj: ZOO, spracovanie HMBA, 2021

V porovnaní s najbližšou zoologickou záhradou (ZOO Brno) je bratislavská ZOO drahšia (najmä pri cenách permanentky). ZOO Viedeň, ktorá je v porovnateľnej vzdialenosti od Bratislavy ako Brno, je však násobne drahšia ako bratislavská (pri jednorazových vstupoch).

Tabuľka 6: Ceny vstupného v ZOO na SR a v zahraničí (eur)

	Bratislava		Bojnice		Košice		Viedeň	Brno		Zlín		Budapešť
	letno	zima	letno	zima	letno	zima		letno	zima	letno	zima	
Dospelí	7	5,5	8	8	5,5	4	22	5,0	5,7	7,3	3,9	9,2
Dieťa, študent	5	4	4	4	3,5	2,5	11	4,2	3,4	5,0	2,3	6,1
Dôchodca, ZŤP	5	4	4	4	3	2	11	4,2	3,4	6,1	3,1	7
rodina 2+2	20	17	-	-	12	10	-	17,3	14,6	23,0	0,0	26,6
10 vstupov dospelí	56	56	-	-	35	35	-	31,0	31,0	-	-	-
10 vstupov dieťa	40	40	-	-	22	22	-	23,2	23,2	-	-	-
Ročná permanentka	50	50	30	30	35	35	54	46,6	46,6	38,5	38,5	70

Zdroj: web stránky ZOO, spracovanie HMBA, 2021

ZOO Bratislava má spolu so ZOO Košice najnižšie percento využiteľnosti areálu pre svoje expozície z okolitých ZOO (36 %). Najlepšie je na tom v tomto parametri podľa dostupných informácií ZOO v Spišskej Novej Vsi, z väčších záhrad ZOO Zlín.

Tabuľka 7: Porovnanie ZOO na SR a v zahraničí

	celková rozloha (m ²)	expozície	využiteľnosť areálu	počet zvierat	počet návštevníkov (2019)
Bratislava ²	96	35	36,5 %	1 154	315 008
Bojnice	41	24	58,5 %	2 700	401 586
Košice	289	75	26 %	1 329	254 528
Spišská Nová Ves	8	6	75 %	519	121 091
Brno	41,3	25	60,5 %	2 260	331 298
Zlín	74	50	67,6 %	1 620	682 624
Viedeň	17	17	-	7 844	2 300 000
Budapešť	18	18	-	10 354	965 000

Zdroj: Únia českých a slovenských zoologických záhrad, web stránky ZOO, spracovanie HMBA, 2021

Zo slovenských ZOO má bratislavská najmenej zvierat vo svojich expozíciách. V tomto ukazovateli vedie Národná ZOO Bojnice, ktorá má však na Slovensku špecifické postavenie³. V návštevnosti a počtom zvierat slovenské ZOO výrazne zaostávajú za viedenskou a budapešťanskou ZOO, pričom obe ZOO majú aj podstatne menšiu rozlohu na expozície ako bratislavská.

ZOO Bratislava nie je ako jediná veľká ZOO na Slovensku členom WAZA (Svetová asociácia zoologických záhrad a akvárií), o členstvo sa ide uchádzať v roku 2022. **ZOO je členom EAZA** (Európska asociácia zoologických záhrad a akvárií). Tá aj určuje podmienky, v akých majú byť jednotlivé zvieratá v zoologických záhradách chované. Jednotlivé členské ZOO sú pravidelne (raz 10 rokov) akreditované, pri čom sa skúma, či spĺňajú všetky EAZA štandardy ohľadne podmienok chovu a starostlivosti o zvieratá v ZOO.

4.2 Návštevnosť ZOO

Údaje o návštevnosti ZOO, ktoré ZOO oficiálne vykazuje, sú nepresné, keďže ZOO neevidovala skutočný počet návštevníkov so zakúpenými permanentkami. Návštevnosť týchto osôb bola do celkovej návštevnosti dopočítaná na základe vzorca: počet predaných permanentiek v danom mesiaci vynásobený číslom 10 (desať návštev v mesiaci) a tento výsledok bol ešte vynásobený počtom zvyšných mesiacov do konca roka. Čiže, aj keď si návštevník kúpil permanentku 31.1., bola jeho návštevnosť rátaná ako keby si ju kúpil na začiatku daného mesiaca (10x12 = 120 návštev za kalendárny rok). Na druhej strane, keď si kúpil permanentku až v decembri, jeho návštevnosť sa podľa vzorca započítavala iba v danom roku (10 návštev) napriek tomu, že mu permanentka platila až do konca novembra nasledujúceho roku.

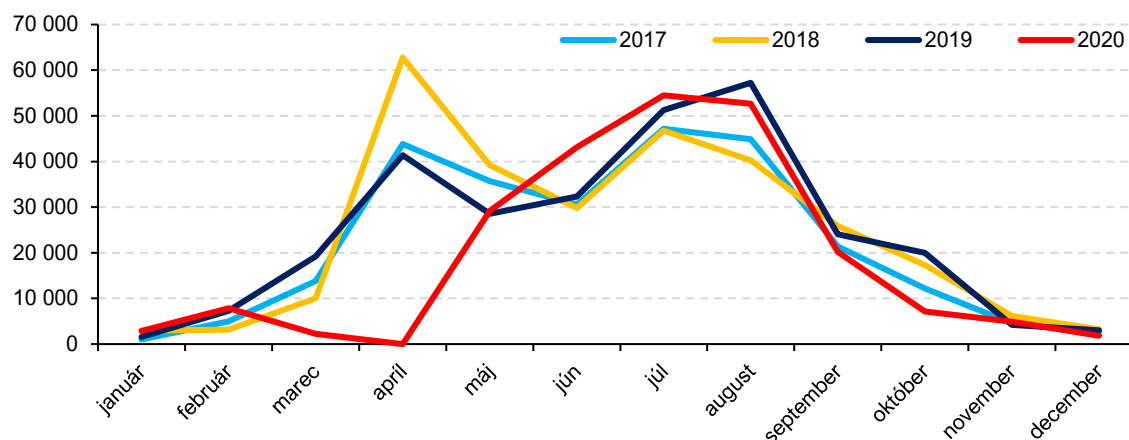
Návštevnosť bola navýšená o dopočítaný počet návštev pri majiteľoch permanentiek približne o 10 %. ZOO nevedela konkretizovať od ktorého roku sa takto údaje o návštevnosti upravovali. Z tohto dôvodu sú údaje o počte návštevníkov za posledné roky značne skreslené. Na základe počtu predaných permanentiek za jednotlivé mesiace sme vedeli upraviť počet návštevníkov aspoň čiastočne (odstránili sme nadbytočné návštevy počítané podľa hore

² Rozloha vrátane súkromných pozemkov, ktoré sa v areáli ZOO nachádzajú

³ Chová ohrozené druhy zvierat, spravuje národné záchytné centrum pre zhabané a zaistené živočíchy, odborní pracovníci aktívne spolupracujú s orgánmi CITES či Štátnou ochranou prírody, zabezpečuje trvalú starostlivosť o hendikepované živočíchy v rámci prevádzky rehabilitačnej stanice pre zranené vzácne živočíchy z prírody

uvedeného výpočtu), stále však nevieme koľkokrát ZOO v skutočnosti majitelia permanentiek navštívili. Po úprave sa návštevnosť po mesiacoch vyvíjala ako vidno na grafe.

Graf 2: Upravená návštevnosť ZOO po mesiacoch za roky 2017-2020

Zdroj: ZOO, spracovanie HMBA, 2021

Od roku 2021 sú už návštevníci s permanentkami zarátavaní podľa skutočného počtu návštev, zatiaľ však iba manuálne pracovníkmi pokladne. ZOO má pokladničný systém na evidenciu počtu predaných lístkov od spoločnosti GoOut, ten však permanentky nezaznamenáva. Turniketový systém na evidenciu vstupu návštevníkov ZOO nemá, počas platnosti zmluvy s West Media bol využívaný ich systém. Začiatkom roka 2022 plánuje ZOO obstaráť nový vstupný systém, ktorý bude zarátavať okrem zákazníkov s práve zakúpenými vstupenkami aj tých, ktorí si lístok kúpili online a tých, ktorí vlastnia permanentky.

4.3 Prenájom priestorov ZOO

ZOO prenajíma na svojich pozemkoch priestor pre bufety, automaty ako aj atrakcie pre deti (trampolína). Zároveň v ZOO premáva pre návštevníkov turistický vláčik, ako je to bežné aj v iných ZOO a od letnej sezóny 2021 aj elektrický autobus. Vo všetkých stravovacích zariadeniach sa dá platiť iba hotovosťou, rovnako ako na atrakciách pre deti, ktoré nezabezpečuje ZOO. Rovnako sú nepostačujúce stravovacie možnosti pre návštevníkov v areáli ZOO, kde chýba reštaurácia umožňujúca stravovanie počas celého roka. Vybudovanie reštaurácie, ktorá by pokryla aj potreby stravovania zamestnancov ZOO (dlhodobé zabezpečované dovozom stravy od súkromnej spoločnosti), je v pláne vedenia ZOO. Najskôr je však potrebné vypracovať analýzu, či je ekonomicky výhodnejšie zabezpečovať stravu pre zamestnancov vo vlastnej réžii alebo dodávateľsky.

Ceny prenájmov pozemkov pre jednotlivé priestory pre návštevníkov v ZOO sú nižšie ako u iných poskytovateľov. Príkladom je prevádzkovateľ trampolíny v ZOO, ktorý prevádzkuje trampolínu aj na Partizánskej lúke (v správe Mestských lesov Bratislava), a platí v ZOO za m² až 7,5-krát menej.

Tabuľka 8: Porovnanie cien prenájmu pozemku pod trampolínu v organizáciách HM BA

Organizácia	Rozloha pozemku	Nájom	Cena za m ² za 1 deň
ZOO Bratislava	80 m ²	300 eur/polrok	0,02 eur
Mestské lesy BA	75 m ²	3 011 eur/rok	0,11 eur
STaRZ	20 m ²	360 eur/4 mesiace	0,15 eur

Zdroj: ZOO, ML BA, STaRZ, spracovanie HMBA, 2021

Naopak, ceny prenájmov sú vyššie v porovnaní so STARZ v prípade ponuky občerstvenia – ako sú nápojové automaty alebo bufety.

Tabuľka 9: Porovnanie cien prenájmu pozemku pod občerstvením v organizáciách HM BA

Organizácia	Rozloha pozemku	Ročný nájom	Cena za m ² za 1 deň
ZOO BA - bufet	36 m ²	2 200 eur	0,40 eur
STaRZ - bufet	21 m ²	1 766 eur	0,23 eur
ZOO BA – nápojový automat	22 m ²	4 336 eur	0,54 eur
STaRZ - nápojový automat	2 m ²	288,9 eur	0,39 eur

Zdroj: ZOO, STaRZ, spracovanie HMBA, 2021

V ZOO premáva výletný vláčik, ktorý vozí návštevníkov po areáli. Kým v minulých rokoch bola s prevádzkovateľom podpísaná zmluva na celú sezónu, **v roku 2021 bol vláčik kontrahovaný len formou žiadostí o pridelenie predajného miesta na 10 dní v mesiaci**. Žiadosť zasielal prevádzkovateľ vláčika na ZOO každý mesiac. V mesiacoch apríl až jún 2021 bol mesačný nájom za vláčik vo výške 125 eur (12,5 eur za deň), od júla je nájomné platené spolu za kolotoč a elektrický autobus vo výške 60 eur za deň.

V porovnaní so ZOO v Českej republike, kde je vláčik tiež prevádzkovaný, je nájomné za súpravu v bratislavskej ZOO nižšie ako v ostatných ZOO o 300-450 %. Je tu teda výrazný priestor na zvýšenie tržieb z tejto atrakcie pre ZOO. Okrem toho, keď vláčik nepremáva každý deň (v prípade pekného počasia by mohol byť cez letné prázdniny v prevádzke aj viac dní ako len 10), prichádza ZOO o časť tržieb. Keby bol vláčik v prevádzke každý deň v mesiacoch júl a august 2021, ZOO by mala z prenájmu tejto atrakcie tržby vyššie o 525 eur.

Tabuľka 10: Porovnanie cien za prevádzkovanie výletného vláčika v ZOO

Organizácia	Počet súprav	Nájom za sezónu	Cena za súpravu na 1 deň
ZOO BA (rok 2021)	1	750 eur	12,5 eur
ZOO Zlín (rok 2021)	4	40 385 eur	56,1 eur
ZOO Praha (rok 2019)	1	14 039 eur	38,5 eur

Zdroj: ZOO, www.smlouvy.gov.cz, spracovanie HMBA, 2021

ZOO zároveň uzatvára nájomné zmluvy iba na 10 dní v mesiaci, čím obchádza povinnosť, aby bol zámer na nájom pozemku schválený v mestskom zastupiteľstve. Táto skutočnosť jej bola vyčítaná aj v Správe mestského kontrolóra č. 3/2021, rovnako aj v kontrole NKÚ. Odporúčame nájom pozemkov vysúťažiť na viac rokov (s indexáciou cien o výšku inflácie v danom roku).

4.4 Odporúčania

- Vypracovať analýzu výhodnosti stravovania pre zamestnancov ZOO – dodávateľsky alebo vo vlastnej réžii
- Obstať novú zmluvu na prevádzku výletného vláčika s vyššou cenou, ideálne na viac rokov
- Obstať a uzatvoriť nové zmluvy na nájom pozemkov na dlhšie časové obdobie

5 Plánovanie

- Proces plánovania v minulosti nefungoval, rovnako ako následná kontrola efektivity vynaložených finančných prostriedkov. Nedialo sa tak interne, ani zo strany zriaďovateľa.
- Plány verejného obstarávania sú vypracované iba formálne, každoročne sa z nich plní v priemere iba 10 %. Proces verejného obstarávania bol netransparentný a pozícia kontrolóra v organizácii chýba.
- Verejné obstarávanie nieslo v minulosti znaky porušenia zákona o verejnom obstarávaní, ako aj vysokú mieru predraženia v prípade stavebných zákaziek (až o 47 % v analyzovanej stavebnej zákazke Obnova hlavnej komunikácie LES).
- Obstarávanie krmiva sa deje iba formou objednávok s vybranými dodávateľmi, pričom skúsenosti z iných ZOO na Slovensku ukazujú, že sa to dá robiť efektívnejšie a dosiahnuť zároveň úsporu nákladov.

5.1 Verejné obstarávanie

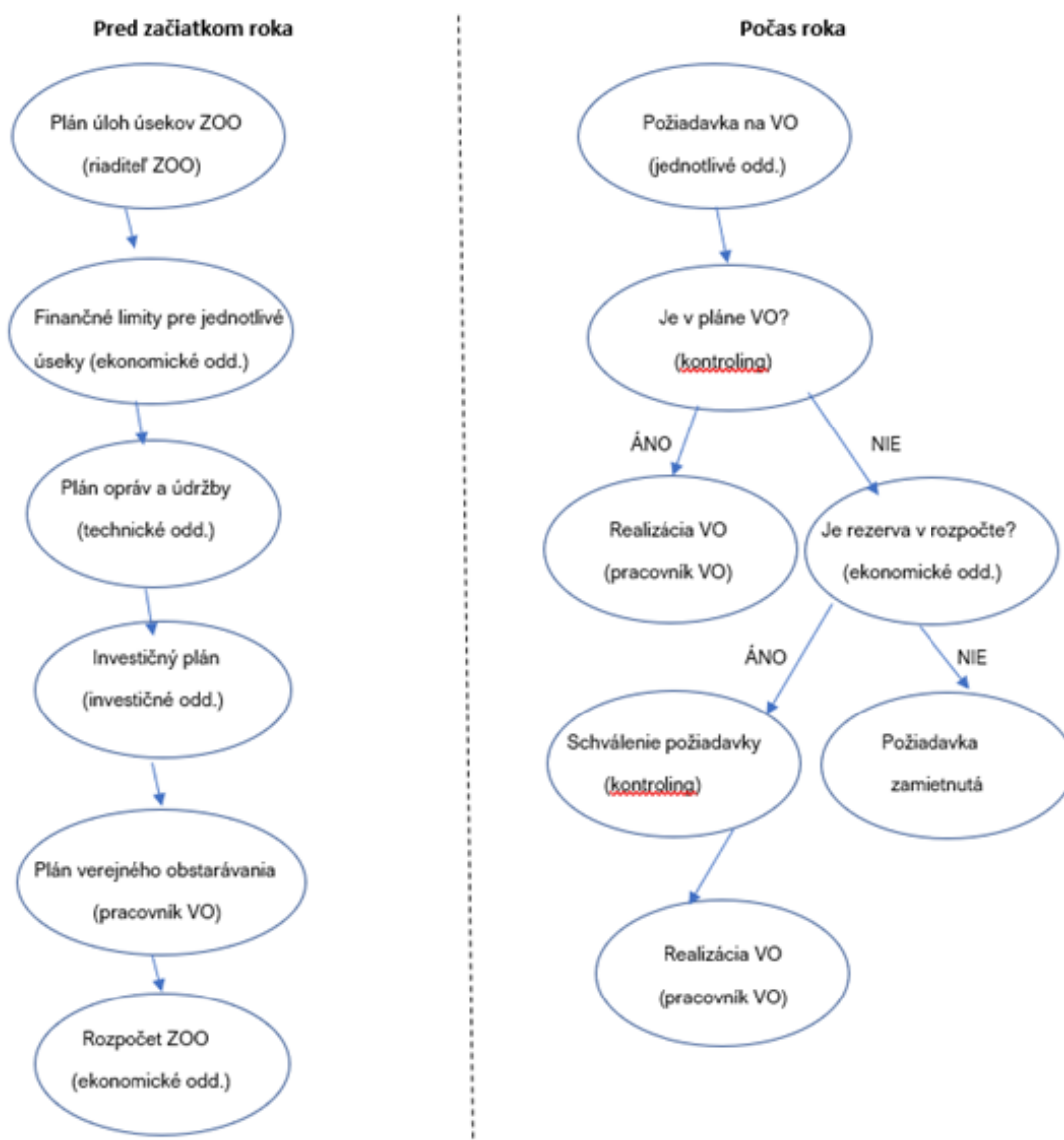
5.1.1 Proces VO

ZOO každoročne vypracováva plán verejného obstarávania na nasledujúci rok. **Plány VO však boli vypracované iba formálne, väčšinou sa nedodržovali a neprebiehali ani ich vyhodnotenie po uplynutí daného roka.** Požiadavky za jednotlivé oddelenia v minulosti spracovávala asistentka riaditeľa ZOO. Spolu so súkromnou spoločnosťou, ktorá VO následne realizovala, vyhotovili plán na daný rok.

V tomto procese úplne absentuje zapojenie ekonomického oddelenia a kontrolingu organizácie. Pozíciu kontrolóra nemá ZOO zavedenú v organizačnej štruktúre, pričom táto pozícia je v organizácii nevyhnutná na nezávislé posúdenie dodržiavania predpisov a interných smerníc jednotlivých oddelení.

Pri príprave plánov VO sa má vychádzať z limitov, ktoré pre jednotlivé úseky stanoví ekonomické oddelenie pri príprave rozpočtu. Súčasťou prípravy rozpočtu a následne aj plánov VO majú byť požiadavky na údržbu a opravy v danom roku (vo forme plánov opráv a údržby), ako aj investičný plán.

Obrázok 1: Schéma procesu prípravy a realizácie plánu verejného obstarávania

Zdroj: Spracovanie HMBA, 2021

ZOO má spracovanú smernicu o verejnom obstarávaní, ktorá je platná od roku 2020. Zaoberá sa však len postupom pri zadávaní zákaziek malého rozsahu, zákaziek s nízkou hodnotou a bežne dostupných podlimitných zákaziek. Je písaná všeobecne, bez zahrnutia špecifik ZOO ako verejného obstarávateľa a absentuje popis procesu VO (príprava plánov VO, popis kompetencií zamestnancov/útvarov ZOO zodpovedných za VO a pod.).

Na poradenstvo vo verejnom obstarávaní má ZOO od mája 2021 uzavretú zmluvu so spoločnosťou Gruny s.r.o. (hodinová sadzba 30 eur). Tá **začala zákazky VO zverejňovať na portáli Josephine**, čo doteraz nebolo štandardom a zákazky boli uverejňované iba na web stránke ZOO (s výnimkou podlimitných zákaziek, ktoré boli zverejnené vo vestníku ÚVO).

5.1.2 Súčasný stav

Za roky 2017-2020 zrealizovala ZOO v priemere približne 60 obstarávaní ročne, v priemernej hodnote 81,3 tis. eur bez DPH. Údaje sú skreslené, keďže za roky 2019 a 2020 ZOO nezahrnula objednávky krmiva do plánov verejného obstarávania a obstarávala ich priamymi objednávkami. V pláne VO sú skôr malé zákazky, väčšinou realizované priamym

oslovením dodávateľa z databázy. Za posledné 4 roky realizovala ZOO len 2 podlimitné verejné obstarávania.

Tabuľka 11: Počet a priemerná hodnota VO v rokoch 2017-2020

	2017	2018	2019	2020
Počet zákaziek	67	120	22	22
Priemerná cena (tis. eur)	11,8	7,5	62,9	308,7

Zdroj: ZOO, spracovanie HMBA, 2021

Plány VO boli vypracované iba formálne, každoročne sa z nich splnilo v priemere iba 10 %. Napr. plán VO na rok 2018 obsahoval 16 zákaziek – iba projektovú dokumentáciu a investičné projekty. Zrealizovaná bola jedna zákazka – VO na strážnu službu. Zvyšných 118 verejných obstarávaní bolo zrealizovaných mimo plánu VO.

Tabuľka 12: Plánované a zrealizované VO v rokoch 2018-2020

	2018	2019	2020
Počet plánovaných VO	16	46	94
PHZ spolu (tis. eur bez DPH)	3 510	1 203	4 699
Počet zrealizovaných VO	119	23	12
<i>z toho plánovaných</i>	1	8	7
Zmluvná cena spolu (tis. eur bez DPH)	895,1	857,5	532,1

Zdroj: ZOO, spracovanie HMBA, 2021

ZOO najviac obstaráva stavebné práce v areáli, v posledných rokoch sú najväčší dodávatelia stavebné firmy Trigema a HR-8. Ďalšou pravidelne obstarávanou položkou sú strážne služby. Najčastejšie však ZOO objednáva krmivo pre zvieratá, živočíšne krmivo pravidelne dodáva firma Bat Andrie z Českej republiky.

Tabuľka 13: Najväčší dodávatelia ZOO (eur)

Dodávateľ	2017	2018	2019	2020	Spolu
TRIGEMA	176 884	86 480	226 856	-	490 220
HR-8	1 600	59 870	119 927	49 156	230 553
A plus services	-	-	161 626	-	161 626
Bat Andrie	68 683	84 797	-	-	153 480
Carl Stahl & spol	149 832	-	-	-	149 832
SIA - Security Industry Authority	-	-	-	146 642	146 642

Zdroj: ZOO, spracovanie HMBA, 2021

Najnákladnejšie verejné obstarávania realizuje investičné oddelenie. Je zodpovedné za prípravu, resp. obstaranie projektovej dokumentácie a následne koordináciu investičných projektov so zhotoviteľom.

Box 2: Verejné obstarávanie na Výbeh vlka európskeho

Nový výbeh pre vlka európskeho mal byť postavený za 4 mesiace a stáť 150 tis. eur. Finálna suma však bola 234,5 tis. eur a projekt bol dokončený za 10 mesiacov. Zákazka bola rozdelená na 2 časti – 1. bola podlimitná zákazka s PHZ 150 tis. eur a druhá bola obstarávaná ako zákazka s nízkou hodnotou s PHZ 69 tis. eur. VO bolo vypísané vo februári 2016, zmluva bola podpísaná v máji 2016 a projekt mal byť ukončený za 4 mesiace. Nakoniec sa z dôvodu potreby výrubu drevín a následných naviac prác predĺžil až o 6 mesiacov (do apríla 2017).

Problematické bolo aj stanovenie podmienok účasti. Pôvodné podmienky účasti obsahovali preukázanie stavebných zákaziek v celkovej sume 1 mil. eur za posledných 5 rokov, v zozname zákaziek mali byť minimálne 3 zákazky týkajúce sa stavby oplotenia nebezpečných šeliem. Po 2 týždňoch upravila ZOO podmienky týkajúce sa stavby oplotenia nebezpečných šeliem a požadovala už len minimálne 1 zákazku týkajúcu sa stavby chovného zariadenia živočíchov chovaných v ZOO. Pri

porovnávaní zákaziek ostatných ZOO na Slovensku (najmä ZOO Bojnice a Košice) nebolo v žiadnej potrebné preukázať sa stavbou chovného zariadenia živočíchov chovaných v ZOO (požadované boli iba stavebné zákazky). Keďže firmám, ktoré majú skúsenosti so stavbou chovných zariadení v ZOO a zároveň zákazky spolu za 1 mil. eur, je minimálne množstvo, došlo tak k obmedzeniu počtu možných úspešných uchádzačov o zákazku.

Pri prvej súťaži bolo VO vyhlásené cez Vestník ÚVO a prihlásili sa 3 uchádzači. Dvaja splnili podmienky účasti a vyhrala firma Trigema s cenou o 13,6 % nižšou ako bola PHZ. Už počas realizácie zákazky bolo vypísané nové VO na tzv. práce navyšiac. Navyšiac práce boli odôvodnené zmenou usmernení ohľadne chovu psov šelmovitých v zajatí („husbandry guidelines“), kde bolo potrebné rozdeliť výbeh na dve časti, urobiť oplotenie a upraviť budovu ošetrovateľov. Nešlo však o oficiálne zmeny usmernení zo strany EAZA, vznikli na základe konzultácií s odborníkmi v zahraničí. ZOO však nepodalo dostatočné vysvetlenie, prečo tieto konzultácie neprebehli už pri príprave pôvodného VO na projekt.

Druhé VO už išlo iba formou zákazky s nízkou hodnotou, kde bolo oslovených na predloženie cenovej ponuky 5 uchádzačov a finálna cena bola nižšia iba o 84 eur oproti PHZ. Víťazom bola rovnako firma Trigema, ktorá už na danej zákazke v tom čase pracovala. Išlo teda len o legálne navýšenie sumy pôvodnej zákazky, keďže by podľa zákona o VO nebolo možné dodatkom zvýšiť finálnu cenu zákazky o 69 tis. eur (čo by predstavovalo 44 % pôvodnej vysúťaženej ceny).

Zistenia:

- ZOO nepodalo dostatočné vysvetlenie prečo po zistení, že je potrebné projekt prepracovať na základe odporúčaní zo zahraničia, nepristúpili k zrušeniu verejného obstarávania ako napr. ZOO Bojnice v roku 2019⁴. V prípade, že k danému zisteniu prišlo až po uzavretí zmluvy s víťazným uchádzačom, malo prísť k vypísaniu novej podlimitnej súťaže, ktorá by zabezpečila výraznejšiu konkurenciu a lepšiu cenu.
- Zároveň vyššie uvedený postup (rozdelenie zákazky na 2 časti a nesúťaženie ako 1 zákazku) mohol byť aj porušením zákona o verejnom obstarávaní.
- Stanovením príliš prísnych podmienok účasti (za posledných 5 rokov minimálne 5 zákaziek spolu za 1 mil. eur a minimálne 1 zákazka týkajúca sa chovného zariadenia živočíchov v ZOO) došlo k obmedzeniu počtu uchádzačov o vykonanie zákazky. Aj keď bola výsledná suma o vyše 13 % nižšia, k reálnemu konkurenčnému boju v tomto prípade nedošlo. Pri podobnej zákazke v ZOO Košice⁵ sa do VO zapojilo 7 uchádzačov a došlo k úspore oproti PHZ vo výške 17 %.

Údržba je zabezpečovaná najmä objednávkami, rovnako ako od roku 2019 nákup krmiva a propagačných materiálov. Z toho dôvodu je v tabuľke pokles resp. úplná absencia verejných obstarávaní za roky 2019-2020.

Tabuľka 14: Vykonané VO podľa útvaru (eur)

Útvar ZOO	2017	2018	2019	2020	Spolu
ZOO BA - investičné oddelenie	534 597	257 416	467 947	121 204	1 381 164
ZOO BA - hospodárska správa	47 713	304 210	288 998	170 993	811 914
ZOO BA - zoologické oddelenie	194 636	250 959	9 600	21 197	476 392
ZOO BA - oddelenie vzdelávania a marketingu	3 045	75 099		8 617	86 761
ZOO BA - údržba	13 068	7 453			20 520
Spolu	793 058	895 137	766 545	322 011	2 776 751

Zdroj: ZOO, spracovanie HMBA, 2021

⁴ <https://www.uvo.gov.sk/vyhľadavanie-dokumentov/document/3071336/content/1016509/download>

⁵ <https://www.uvo.gov.sk/vyhľadavanie-dokumentov/document/175114/content/287795/download>

5.1.3 Obstarávanie údržby zelene

Napriek tomu, že ZOO má vlastných záhradníkov (6 v 1. polroku 2021), od roku 2016 si objednáva služby súkromnej spoločnosti But EVERGREEN GARDEN s.r.o v celkovej sume 121 tis. eur. Spoločnosť But EVERGREEN GARDEN pre ZOO vysadila v roku 2015 bambusovú záhradu v celkovej hodnote takmer 20 tis. eur s DPH a v roku 2019 vysadila zeleň v okolí voliér sov za 8 450 eur s DPH. Každoročne zabezpečovala ich údržbu, postupne začala udržiavať aj ďalšie plochy v ZOO, ktorých výsadbu nezabezpečovala. V roku 2021 už má v zmluve aj zabezpečenie kosenia na niektorých plochách, pričom kosenie si ZOO zabezpečuje vlastnými zamestnancami. Zmluva na rok 2021 bola neštandardne podpísaná ešte v októbri 2020, pričom údržba začala až v marci 2021.

Tabuľka 15: Plnenie zmluvy s But EVERGREEN GARDEN (eur s DPH)

Rok	Zmluvná cena údržby	Objednávky mimo zmluvy	Vyplatené spolu s novou výsadbou
2016	4 800	5 208	NA
2017	4 800	3 491	14 651
2018	4 320	40 645	42 713
2019	13 200	2 864	23 692
2020	13 200	0	13 200
2021	19 200	0	17 280 (do novembra 2021)

Zdroj: ZOO, spracovanie HMBA, 2021

Cena sa až do roku 2020 výrazne navyšovala cez objednávky mimo zmluvy (na nové rastliny, výstavbu pergoly a pod.). Po roku 2020 už bola vyplatená iba zmluvná cena údržby zelene. **Za sumu, ktorú platí ZOO firme But EVERGREEN GARDEN mesačne, môže mať dvoch ďalších vlastných záhradníkov na plný úväzok.**

5.1.4 Obstarávanie krmiva pre zvieratá

Krmivo sa nakupuje iba na základe celoročných objednávok, bez zmluvného vzťahu a bez verejného obstarávania (viď box 3).

Box 3: Problematický postup pri nákupe krmiva

ZOO využíva na zakúpenie krmiva bez verejného obstarávania pre zvieratá výnimku zo zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní na obstarávanie krmiva (§ 1 odsek 12), ktorá platí na zákazky s nízkou hodnotou a podlimitné zákazky. V praxi nakupuje krmivo formou pravidelných objednávok od niekoľkých stabilných dodávateľov. Podľa danej **výnimky zo zákona by ročná suma nákupov nemala presiahnuť 214 tis. eur. ZOO však za rok 2020 nakúpilo formou objednávok krmivo za 258 tis. eur.** V roku 2021 postupuje v rovnakej praxi ako za predchádzajúci rok, napriek upozorneniu zo strany Oddelenia verejného obstarávania HM BA, že je to v rozpore so zákonom o verejnom obstarávaní.

ZOO Bratislava ako jediná zoologická záhrada na Slovensku nakupuje krmivo pre zvieratá bez súťaže. Národná ZOO Bojnice aj ZOO Košice obstarávajú rámcové zmluvy na jednotlivé druhy krmiva, ktorého dodávky následne realizujú formou objednávok podľa potreby. Rovnakú prax odporúčame zaviesť aj v ZOO Bratislava. V prípade široko dostupných lokálnych produktov (ako je lokálna zelenina alebo ovocie) je vhodné aj obstarávanie pomocou dynamického nákupného systému.

5.2 Odporúčania

- Upraviť smernicu o VO, doplniť aj proces prípravy plánov VO vrátane zodpovedností jednotlivých útvarov ZOO.
- Do procesu vypracovania plánov VO zahrnúť ekonomický úsek a kontroľing a zosúladiť prípravu plánov s prípravou rozpočtu organizácie.

- Zaviesť a obsadiť v organizácii pozíciu kontrolóra, ktorý by dohliadal na dodržiavanie predpisov a smerníc.
- Neuzatvárať novú zmluvu na údržbu zelene na rok 2022.
- Prehodnotiť potrebu prijatia nového zamestnanca na údržbu zelene, vzhľadom na novú údržbu po ukončení zmluvy.
- Pripraviť a zrealizovať verejné obstarávanie na nákup krmiva, s cieľom dosiahnuť nižšie jednotkové ceny.

6 Krmivo pre zvieratá

- Krmné dávky, ktoré má ZOO spracované pre každý druh zvierat zvlášť, sú neaktuálne a postupne sú upravované na základe dlhoročných skúseností a medzinárodných odporúčaní. Z dôvodu ich nekompletnosti nie je možné plánovanie nákupu krmiva na dlhší čas vopred.
- V nákupe krmiva dominuje mrkva, ktorou je nahrádzané nielen ovocie, ale aj nedostatok zeleného krmiva. ZOO Bratislava nakúpilo za rok 2020 až 1,5-krát viac mrkvy ako ZOO Bojnice a ZOO Košice.
- Nedostatok trávy pre zvieratá je možné vyriešiť využitím pozemkov vo vlastníctve HMBA alebo prenájmom od poľnohospodárskych družstiev v okolí Bratislavy. Pre rozvoj ZOO je dôležité vysporiadať pozemky súkromných vlastníkov v areáli ZOO.

6.1 Súčasný stav

ZOO Bratislava nakupuje krmivo pre zvieratá v priemere za 216 tis. eur bez DPH v ročne. V roku 2020 to bolo v hodnote 258 tis. eur. Národná ZOO Bojnice, ktorá má takmer dvakrát viac zvierat ako ZOO Bratislava, nakúpila krmivo za takmer rovnakú sumu. V množstve nakupovaného krmiva bol najvýraznejší rozdiel pri mrkve, kde **ZOO Bratislava nakúpilo 1,5-krát viac mrkvy ako ZOO Bojnice a ZOO Košice.** ZOO Bratislava a ZOO Bojnice majú pritom porovnateľný počet zvierat, ktoré sa živia najmä mrkvou (pre zjednodušenie sem radíme kopytníky, primáty a hlodavce).

Tabuľka 16: Nákup krmiva v ZOO na Slovensku

ZOO		2017	2018	2019	2020
ZOO Bratislava	nákup krmiva (eur)	180 840	193 950	232 994	257 963
	mrkva (kg)				36 706
	počet zvierat (ks)				1 154
	z toho kŕmených najmä mrkvou*				318
ZOO Bojnice	nákup krmiva (eur)	-	294 173	327 015	295 473
	mrkva (kg)				25 000
	počet zvierat (ks)				2 175
	z toho kŕmených najmä mrkvou*				323
ZOO Košice	nákup krmiva (eur)	133 000			
	mrkva (kg)				25 000
	počet zvierat (ks)				1 329
	z toho kŕmených najmä mrkvou*				303

Zdroj: ZOO BA, Bojnice a Košice, spracovanie HMBA, 2021

* kopytníky, primáty a hlodavce

6.2 Jednotkové ceny krmiva

S jednotkovými cenami ZOO Bojnice môže ZOO Bratislava ušetriť ročne až 24 % nákladov na krmivo (62 tis. eur). Jednotkové ceny z roku 2020 porovnávame so zverejnenými jednotkovými cenami z rámcových zmlúv Zoo Bojnice z rokov 2020 a 2021¹.

Vo finančnom vyjadrení nakupuje ZOO Bratislava ročne najviac mrkvy, v roku 2020 ide o desatinu rozpočtu na nákup krmiva. Zároveň si pri niektorých dodávateľoch (napr. Lunys s.r.o.) uplatňuje zmluvné bonusy vo výške približne 10 % ročného fakturovaného objemu, ktoré sú v prípade Lunys založené iba na ústnej dohode.

Tabuľka 17: Ceny najviac objednávaného krmiva v ZOO Bratislava

Krmivo	m.j.	Jednotková cena	Množstvo ročne	Cena ročne (eur)
mrkva	kg	0,69	36 706,16	25 198,28
myš dospelá	ks	0,58	11 220,00	6 507,60

svrčky	L	16,6	324,50	5 386,70
jablká	kg	0,45	7 412,88	3 335,80
kiwi	kg	2,11	1 483,80	3 130,82
červená repa	kg	0,58	5 338,88	3 096,55

Zdroj: ZOO, spracovanie HMBA, 2021

ZOO Bratislava nakupuje v porovnaní s ostatnými ZOO na Slovensku krmivo jednoznačne najdrahšie. V prípade mrkvy je cena, za ktorú ju nakupuje od jedného z dodávateľov (Lunys s.r.o. – 1,19 eur za kg mrkvy) až 2,5-násobne vyššia ako cena v ZOO Košice.

Mrkva, ktorú ZOO objednáva od firmy Lunys je v kategórii potravina, nie krmivo, čo môže vysvetľovať vyššiu cenu v porovnaní s ostatnými ZOO. Firma Lunys však dodáva mrkvu ako potravinu pre rôzne subjekty (školské a závodné jedálne), cena je aj v týchto prípadoch nižšia ako v ZOO Bratislava (napr. pre SVP za 0,59 eur⁶ alebo Technickú univerzitu vo Zvolene za 0,95 eur⁷).

Tabuľka 18: Porovnanie vybraných druhov krmív v ZOO na Slovensku (v eur)

	ZOO Bratislava	ZOO Bojnice	ZOO Košice
mrkva	0,6-1,19	0,4	0,49
myš dospelá	0,58	0,58	-
svrčky	16,6	14,15	-
jablká	0,45	0,4	0,6
kiwi	2,11	1,5	1,5
červená repa	0,58	0,3	0,45

Zdroj: ZOO, www.crz.gov.sk, ZOO KE, spracovanie HMBA, 2021

Položky, ktoré boli totožné medzi ZOO Bratislava a ZOO Bojnice, tvoria 35 % (90 tis. eur) objemu krmiva za rok 2020. Úspora v tejto vzorke je 22 tis. eur (24 %). Predpokladáme potenciál podobnej úspory aj v zvyšku nakupovaného krmiva.

Tabuľka 19: Výpočet potenciálnej úspory na nákupe krmiva v ZOO Bratislava

Celkové ročné náklady na krmivo (2020)	257 963	eur ročne bez DPH
Objem analyzovaného krmiva	89 923	eur ročne bez DPH
Podiel z celkových ročných nákladov na krmivo	35 %	
Priemerný rozdiel oproti Bojniciam v jednotkových cenách (%)	-7 %	
Úspora pri cenách Zoo Bojnice	21 694	eur ročne bez DPH
Priemerná ročná úspora	24 %	
Odhadovaná úspora na celom objeme	62 233	eur ročne bez DPH

Zdroj: ZOO, www.crz.gov.sk, spracovanie HMBA, 2021

6.3 Krmné dávky

Krmné dávky pre jednotlivé druhy zvierat chovaných v ZOO nie sú aktuálne. Podľa informácií od ZOO sú v súčasnosti upravované na základe viacročných skúseností. Na základe týchto dávok plánuje ZOO objednávky krmiva. Dlhodobejšie plánovanie je pri absencii finálnych krmných dávok náročné, je dôležité ich čo najskôr aktualizovať.

Pri analýze sme vychádzali z dostupných krmných dávok. Aj keď sú krmné dávky prispôbované zdravotnému stavu ako aj veku zvierat, pri analýze údajov vidno niekoľko výrazných rozdielov. **Najvýraznejší nepomer je medzi stanovenými krmnými dávkami potkanov, ktoré sa používajú ako krmivo pre plazy (hady, krokodíly) a menšie šelmy,**

⁶ <https://www.crz.gov.sk/data/att/2961920.pdf>

⁷ <https://www.crz.gov.sk/data/att/3036330.pdf>

kde sú objednávky vyššie až o 2 746 % ako odporúčané krmné dávky. Keďže potkany sú v krmných dávkach často alternované myšami alebo jednoduchými kurencami, asi tu došlo k náhrade kureníc (ktorých objednávky za rok 2020 boli na úrovni 7 % krmných dávok).

Tabuľka 20: Najvýraznejšie rozdiely v ročných objednávkach krmiva a krmných dávkach

Krmivo	m.j.	Jednotková cena	Krmné dávky	Objednávky	Rozdiel O/KD
ovocie	kg	0,45 - 3,39	6 298	11 334	180%
granule	kg	0,47 - 1,5	88 977	11 342	13%
myši	ks	0,45 - 0,66	10 401	35 320	340%
potkany	ks	0,55 - 1	448	12 300	2 746%
konina	kg	2,9 - 3,6	3 458	5 800	168%
jednoduché kurence	ks	1,35	13 636	1 000	7%
králiky	ks	4,2	1 820	4 000	220%
mrkva	kg	0,6 - 1	15 604	36 706	235%

Zdroj: ZOO, spracovanie HMBA, 2021

Granúl ZOO všeobecne objednáva výrazne menej ako sú odporúčané krmné dávky (13 % ročných dávok). Vychádzame však z neaktuálnych krmných dávok, keďže nové sa ešte spracúvajú. Pri porovnaní jednotlivých druhov granúl vidno rozdiely v nákupoch – menej sa objednávajú lacnejšie typy granúl (senné, pre nepárnokopytníky a pre žirafy) a výrazne viac granule pre psy a mačky, ktorých jednotkové ceny sú v desiatkach eur za kilo. **Granulami pre psy a mačky nekrmia len zvieratá chované v ZOO, ale aj služobné psy a mačky, ktoré chovajú v ZOO na elimináciu hlodavcov.**

Tabuľka 21: Rozdiely v ročných objednávkach granúl a krmných dávkach

Granule	m.j.	Objednávky	j.c.	Krmné dávky	Rozdiel	Rozdiel O/KD
ZOO C pre nepárnokopytníky	kg	2 152	0,49	2 920	768	74%
ZOO A pre žirafy	kg	5 300	0,51	11 710,4	6 410,4	45%
Granule pre mačky	kg	750	14	30	-720	2 500%
Granule pre psy	kg	450	23	18,25	-431,75	2 466%
Senné granule	kg	510	0,49	4 708,5	4 198,5	11%
ZOO B pre párnokopytníky	kg	3 300	0,47	219	-3 081	1 507%

Zdroj: ZOO, spracovanie HMBA, 2021

Nedostatok vlastného zeleného krmiva (pokosenej trávy) nahrádza ZOO mrkvou. Keďže ZOO nemá vlastné trávnaté pozemky zavlažované, v prípade suchého leta nie je dostatok trávy na kŕmenie kopytníkov, ktorých mali koncom roka 2020 až 163 kusov. Tráva je výrazne lacnejšia ako mrkva. Potrebná by teda bola investícia do zvláňovania pozemkov, ZOO ju však ešte nemá vyčíslenú ani v pláne v najbližšej dobe realizovať. Rovnako by podľa vyjadrenia ZOO pomohlo zaobstaranie zberača na trávu, keďže tieto činnosti vykonávajú zamestnanci ZOO manuálne.

Odporúčame začať rokovania s Komunálnym podnikom o spolupráci pri kosení trávy, keďže disponuje potrebnou technikou. Alternatívou môže byť odoberanie pokosenej trávy z lúk, ktoré spravujú Mestské lesy Bratislava. Potrebná je identifikácia vhodného pozemku z hľadiska kvality a čistoty trávy.

Mrkva sa výraznejšie používa aj z dôvodu náhrady ovocia v strave zvierat. Komerčné ovocie totiž obsahuje výrazne viac cukru a menej vlákniny ako ovocie rastúce vo voľnej prírode.

Národná ZOO Bojnice ako aj ZOO Košice využívajú na kŕmenie zvierat výrazne viac vlastné zelené krmivo. Obe záhrady okrem vlastných pozemkov využívajú aj prenájom pozemkov v blízkosti ZOO (väčšinou od poľnohospodárskych družstiev), na ktorých si pestujú vlastnú trávu (a následne usušením získavajú seno).

Tabuľka 22: Porovnanie vlastnej produkcie a nákupu trávy a sena medzi ZOO v SR (v tonách)

ZOO	Vlastná tráva	Vlastné seno	Kupovaná lucerna	Kupované seno	Trávnaté plochy
ZOO Bratislava	-	-	0	215,5	2,5-3 ha
ZOO Bojnice	172	121,2	155	113,8	
ZOO Košice	91	3,6	-	240	180 ha

Zdroj: ZOO, www.crz.gov.sk, ZOO KE, ZOO Bojnice, spracovanie HMBA, 2021

ZOO Bratislava nevie vyčísliť koľko ton trávy z vlastnej produkcie skrími. Vyčísľuje to len účtovne – formou aktivácie krmiva, aj to nie správnym spôsobom.

Na účet aktivácia krmiva by sa mali účtovať náklady na výrobu krmiva vo vlastnej rézii, nie jeho teoretická komerčná hodnota. Podľa vyjadrenia ZOO však aktiváciu krmiva počítajú ako hodnotu ušetrených finančných prostriedkov za nákup sena. Z tejto hodnoty odrátavajú náklady na prenájom balíkovača sena a spotrebu pohonných hmôt traktora, nezarátavajú sa osobné náklady zamestnancov, ktorí trávu kosia. Správny výpočet by mal zahrnúť osobné náklady, prenájom balíkovača sena, spotrebu PHM aj odpisy techniky.

Nesprávny postup účtovania vidno aj pri porovnaní jednotlivých ZOO. V roku 2020 má ZOO Bratislava vyššiu aktiváciu ako ZOO Košice, ktoré má výrazne viac trávnatých plôch, využívaných na pestovanie krmiva. Je preto potrebné zmeniť postup účtovania aktivácie krmiva v ZOO.

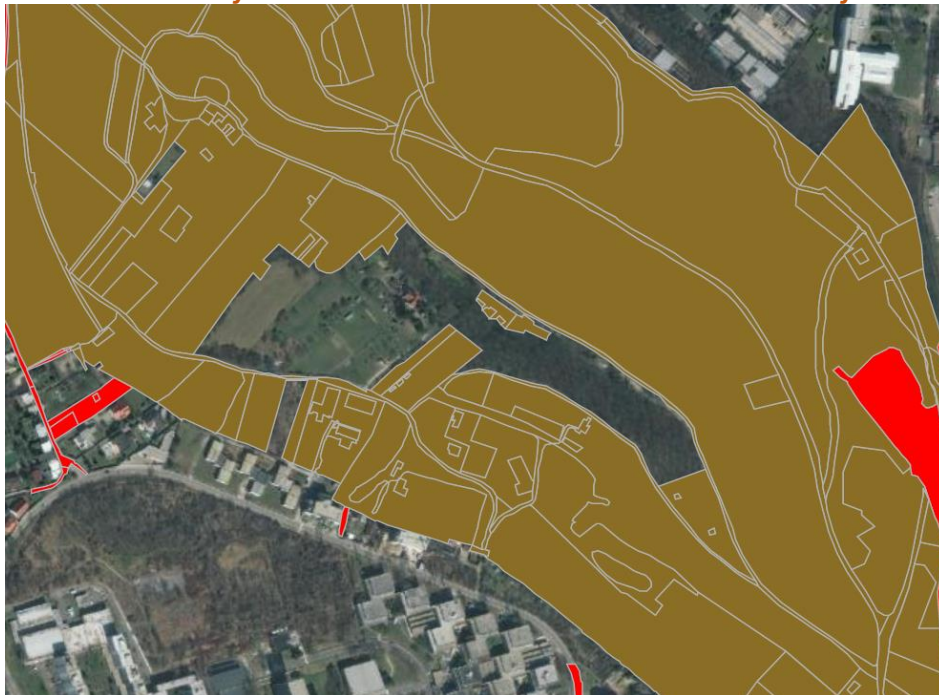
Tabuľka 23: Aktivácia v jednotlivých ZOO na Slovensku

	2017	2018	2019	2020
ZOO Bratislava	1 230	948	1 765	2 800
Národná ZOO Bojnice	2 168	2 597	4 635	3 384
ZOO Košice	2 471	2 905	3 148	1 966

Zdroj: ZOO, ZOO KE, ZOO Bojnice, spracovanie HMBA, 2021

Viac zeleného krmiva môže ZOO získať prenájomom pozemkov, na ktorých si trávu dopestuje. Prípadne je možné ZOO zveriť do správy pozemky, ktoré vlastní hlavné mesto. **V areáli ZOO sa nachádza cca 3,1 hektára pozemkov, ktoré sú vo vlastníctve súkromných osôb (reštituentov a ich dedičov)** – na obrázku č. 4 sú to nevyfarbené plochy v rámci hnedo zafarbenej oblasti ZOO. Po majetkovom vysporiadaní daných pozemkov by bolo možné pestovať na časti z nich aj vlastnú trávu.

Obrázok 4: Lokality v areáli ZOO Bratislava vo vlastníctve súkromných osôb

Zdroj: Mapový portál HMBA, ÚGKK, spracovanie HMBA, 2021

V okolí ZOO sa nachádza niekoľko pozemkov vo vlastníctve HM BA, ktoré sú klasifikované ako orná pôda (na mape oranžová farba) alebo trávnatý porast (žltá farba). Najväčšie ucelené pozemky sú v katastrálnej oblasti Devín (oblasť Kráľovej hory).

Obrázok 5: Lokality v okolí ZOO Bratislava vhodné na pestovanie trávy

Zdroj: Mapový portál HMBA, ÚGKK, spracovanie HMBA, 2021

Prípadne sa v okrajových častiach Bratislavy nachádza niekoľko poľnohospodárskych družstiev, s ktorými je možné rokovať o prenájme pôdy. Ide o družstvá v Záhorskej Bystrici (Poľnohospodárske družstvo Devín), vo Vajnoroch (PD Vajnory), v Prievoze (PD Prievoz), v Podunajských Biskupiciach (PD PB) a v Rusovciach (PD Dunaj).

6.4 Odporúčania

- Z začať rokovania s Komunálnym podnikom ohľadne kosenia trávnatých pozemkov a následného zberu pokosenej trávy pre potreby kŕmenia zvierat v ZOO.
- Z začať rokovania s Mestskými lesmi BA ohľadne vhodnej trávinatej plochy na odber pokosenej trávy v sezóne resp. vysadenie vlastnej trávy vhodnej na kŕmenie zvierat v ZOO.
- V spolupráci s magistrátom HM BA nájsť vhodný pozemok na pestovanie trávy vhodnej na kŕmenie zvierat v ZOO.
- Preskúmať možnosti na prenájom pozemku v okolí ZOO na pestovanie trávy vhodnej na kŕmenie zvierat v ZOO.
- Aktualizovať kŕmne dávky a na ich základe realizovať verejné obstarávania na nákup krmiva pre zvieratá.
- Prepracovať postup účtovania aktivácie krmiva s ohľadom na skutočne vynaložené náklady na produkciu trávy vo vlastnej réžii.
- V spolupráci s HM BA pripraviť návrh na vysporiadanie pozemkov v areáli ZOO, ktoré sú vo vlastníctve súkromných osôb.

7 Podporné činnosti

- Nedostatok interných zamestnancov rieši ZOO obstarávaním služieb na rôzne podporné činnosti – právne služby aj verejné obstarávanie.
- ZOO objednáva vypracovanie daňového priznania u externej daňovej poradkyne, ostatné príspevkové organizácie HM BA túto agendu spracúvajú interne.
- Odmeny sú využívané na kompenzáciu nízkeho mesačného platu, je potrebné upraviť osobné a riadiace príplatky ako aj mzdové predpisy. Predpis pre udeľovanie riadiaceho príplatku je neaktuálny, 4 vedúci zamestnanci nedostávajú minimálny zákonom požadovaný príplatok.
- Nadčasy sa v ZOO vyplácajú v zanedbateľnej výške. Podľa pracovného poriadku za prácu nadčas udeľujú náhradné voľno, nie preplácanie v mzde. Náhradné voľno stálo ZOO v roku 2019 takmer 47 tis. eur (2 FTE).

7.1 Právne služby

ZOO mala do konca roka 2020 zazmluvnenú externú právničku JUDr. Soňu Pohovejovú (od roku 1997). Mesačne jej ZOO platila paušál vo výške 238,99 eur. Zabezpečovala celú právnu agendu namiesto interného právnik. **Od roku 2021 vykonáva bežnú právnu agendu organizácie právnička na dohodu o vykonaní práce.** Zmluvu má uzavretú do konca novembra 2021, vyplácaná jej je hodinová odmena vo výške 70 eur. Zároveň ZOO v máji 2021 uzavrela zmluvu (na dobu neurčitú) s právnickou kanceláriou TaylorWessing s odmenou vo výške 180 eur/hod. Táto zmluva sa však týka iba poradenstva a zastupovania v prípadnom súdnom spore s firmou West Media, ktorá do mája 2021 prevádzkovala v ZOO atrakciu Dino Park. Do konca novembra 2021 fakturovala táto spoločnosť ZOO právne úkony v rámci zmluvy za 42,9 tis. eur.

7.2 Služby vo verejnom obstarávaní

Na poradenstvo vo verejnom obstarávaní mala ZOO od roku 2015 dve časovo na seba nadväzujúce zmluvy so spoločnosťou Ing. Helena Polónyi – QA, s.r.o. Súčasná zmluva mala končiť v decembri 2021 alebo vyčerpaním limitu 70 tis. eur, ZOO ju však koncom augusta 2021 vypovedala. Do júna 2021 z nej bolo vyplatených iba 11 tis. eur, hodinová odmena je vo výške 25 eur. Zmluva, ktorú s touto spoločnosťou ZOO uzavrela v roku 2015, mala rovnakú hodinovú odmenu, bola však uzavretá na dobu neurčitú (nová zmluva bola uzatváraná z dôvodu zmeny IČO spoločnosti QA).

V máji 2021 uzavrela ZOO ďalšiu zmluvu o poradenstve vo verejnom obstarávaní – s firmou Gruný s.r.o., s hodinovou odmenou vo výške 30 eur. Uzavretá je do vyčerpania 160 hodín poradenstva. Za 4 mesiace roku 2021 vyplatila ZOO za poradenstvo vo verejnom obstarávaní spolu 2 670 eur (odpracovaných 89 hodín). V súčasnosti prebieha nové obstarávanie na poradenstvo vo VO, keďže konateľka firmy Gruný odchádza na materskú dovolenku.

7.3 Daňové poradenstvo

Od roku 2004 mala ZOO uzavretú zmluvu na daňové poradenstvo s JUDr. Martou Dobranskou s hodinovou sadzbou vo výške 33,3 eur. V roku 2017 jej ZOO vyplatila 159,3 eur. Od roku 2018 vykonáva pani Dobranská daňové poradenstvo pre ZOO cez firmu Auditax s.r.o. bez zmluvy, iba na objednávky. Ročne jej ZOO v priemere vyplatí 390 eur. **Daňové poradenstvo – konkrétne spracovanie dane z príjmu právnických osôb pre ZOO – vykonáva pani Dobranská raz ročne na objednávku.** Keďže ide o agendu, ktorú ekonomické úseky v jednotlivých organizáciách HMBA vykonávajú interne, odporúčame aj ZOO, aby po

prípadnom preškolení personálu v danej oblasti daňové poradenstvo neobjednávala od externej firmy.

7.4 Personalistika

7.4.1 Štruktúra zamestnancov

V ZOO pracuje v priemere 74 zamestnancov, z toho 17 (22 %) sú administratívni zamestnanci. Zvyšní sú odborné a robotnícke profesie, ktoré pracujú úplne alebo čiastočne priamo v teréne, na údržbe areálu alebo v starostlivosti o zvieratá. Najpočetnejšiu skupinu tvoria chovatelia (28).

Tabuľka 24: FTE podľa profesii

Kategória	2017	2018	2019	2020	2021	Priemer 2017-2020
Chovatelia	27	28	29	29	28	28
Zoológovia	5	6	5	6	6	5
Krmivári	2	2	2	2	2	2
Spolu odborní	34	35	37	37	36	36
Záhradníci	5	5	5	4	4	4
Údržbári	6	5	5	5	5	5
Ostatní R	13	13	11	11	10	12
Spolu R	24	23	21	20	19	22
Marketing a vzdelávanie	4	3	6	6	6	5
Ekonomovia a pokladňa	4	3	4	4	4	4
Ostatní THP	8	8	8	7	12	8
Spolu THP	16	15	18	18	23	17
Spolu	74	73	75	75	78	74

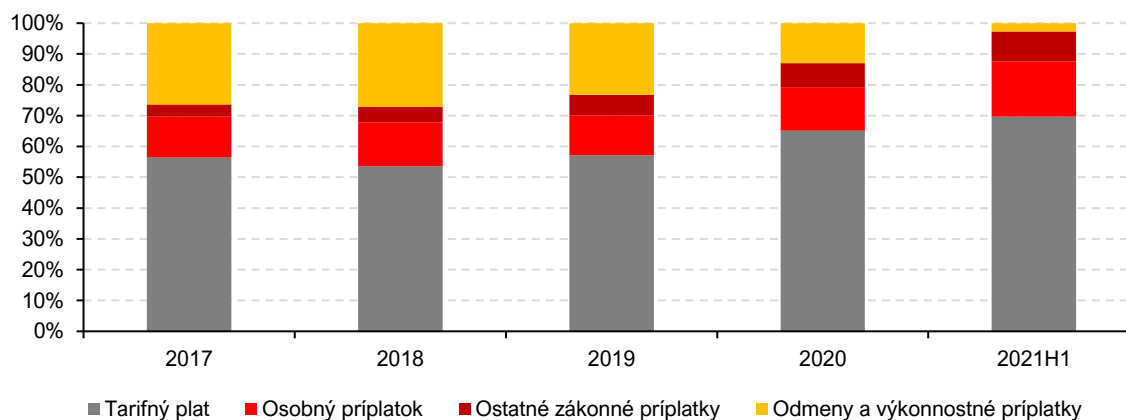
Zdroj: ZOO, spracovanie HMBA, 2021

Celkové osobné náklady ZOO sú v priemer 1,2 mil. eur, medzi rokmi 2017 a 2020 narástli o 19 %. Rast nákladov bol spôsobený výhradne rastom platov, keďže počet zamestnancov je stabilný v celom období.

7.4.2 Priemerné mzdy

Priemerná mzda dosiahla najvyššiu úroveň v roku 2019 (1 125 eur), v roku 2020 klesla kvôli nižším odmenám a výkonnostným príplatkom (na 1 060 eur). Do roku 2019 tvorili variabilné zložky mzdy v priemere 44 % mzdy, v roku 2020 iba 35 %. Ide o dôsledok pandémie (nižší výber vstupného, menej prevádzkových dní), ako aj dvojnásobnej 10% valorizácie v rokoch 2019 a 2020.

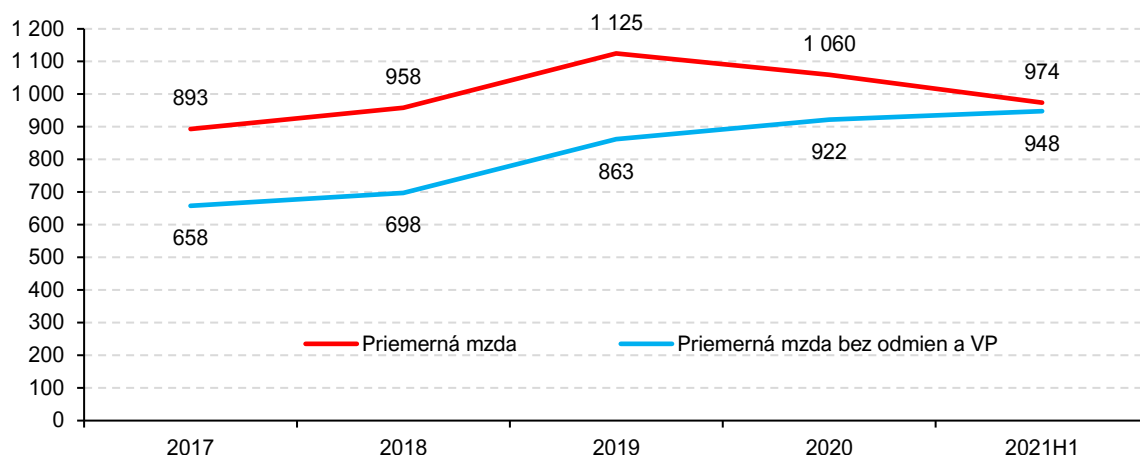
Graf 3: Zloženie priemernej mzdy ZOO 2017-2021

Zdroj: ZOO, spracovanie HMBA, 2021

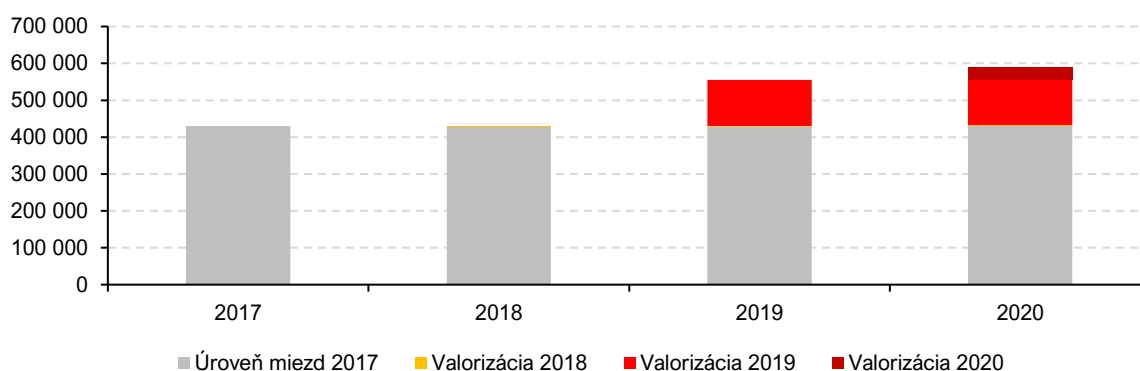
Priemerná mzda bez odmien a výkonnostných príplatkov stúpa aj v rokoch 2020 a 2021, medzi rokmi 2017 a 2021 až o 44 %. Ide o dôsledok nárastu tarifných platov. **Náklady na povinnú valorizáciu za roky 2018-2020 odhadujeme na 389 tis. eur (vrátane odvodov).**

Graf 4: Priemerná mzda ZOO 2017-2021

Zdroj: ZOO, spracovanie HMBA, 2021

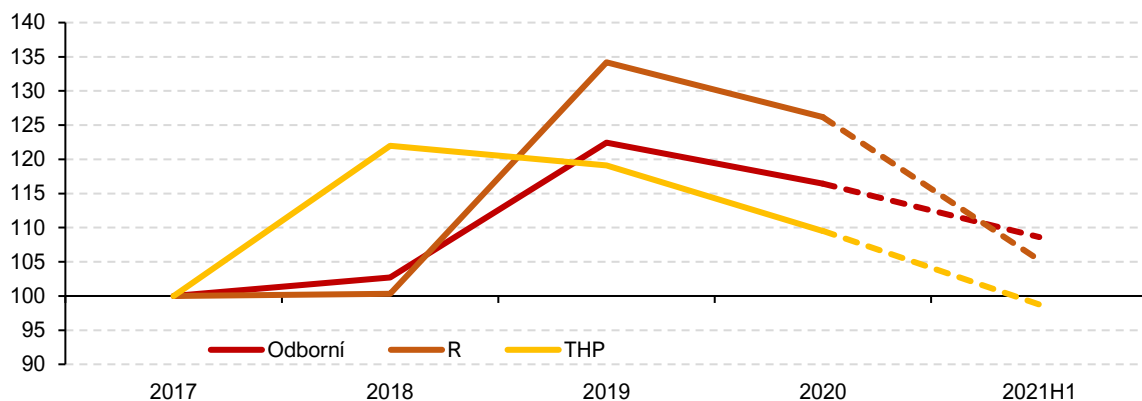
Graf 5: Náklady valorizácie tarifných platov 2017-2020

Zdroj: ZOO, spracovanie HMBA, 2021

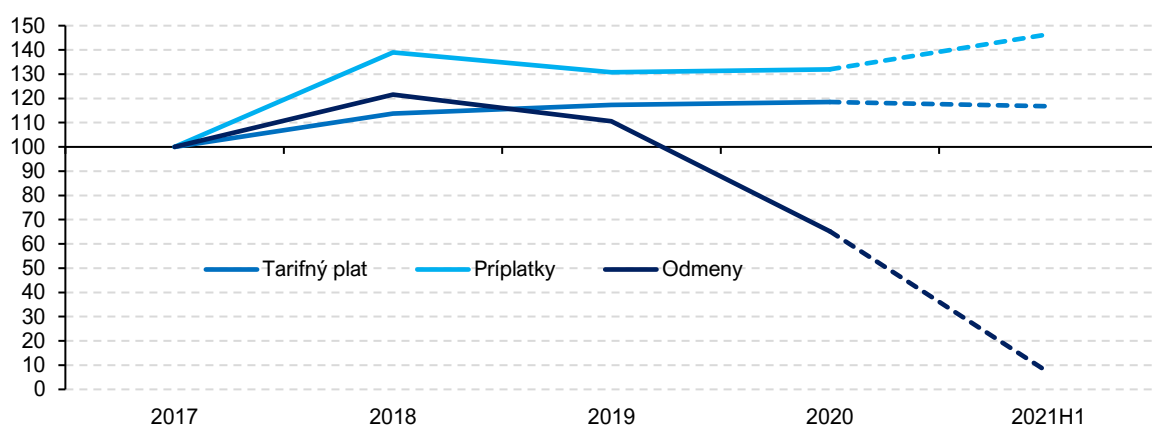
Vďaka vysokému nárastu funkčných platov v najnižších platových triedach narástol najviac priemerný plat robotníckym profesiám (26 % medzi rokmi 2017-2020). Naopak priemerné mzdy THP narástli iba o 10 % v danom období a od roku 2018 len klesajú. Dôvod pre klesajúcu mzdu THP je predovšetkým rýchly pokles odmien (65 % roku 2017 v roku 2020) a mierny pokles príplatkov.

Graf 6: Rast priemerných platov podľa profesií (Rok 2017=100)

Zdroj: ZOO, spracovanie HMBA, 2021

Graf 7: Rast zložiek mzdy 2017-2021 (2017=100)

Zdroj: ZOO, spracovanie HMBA, 2021

7.4.3 Benchmarking platov

Chovatelia v ZOO zarábajú v priemere o 9 % menej ako trhovú štandard v Bratislave. Priemerný plat chovateľa v ZOO v roku 2020 bol 891 eur. Aj zatiaľ najvyššie ohodnotený rok 2019 bol pod úrovňou priemeru (937 eur).

Naopak zoológovia zarobia v ZOO o 23 % viac ako trhovú štandard v Bratislave. Priemerný plat zoológa bol v roku 2020 na úrovni 1 310 eur. Ide o priemernú sumu bez vedúcich zamestnancov, po zahrnutí vedúcich sa priemerná mzda dostane na úroveň 1 555 eur (o 46 % oproti priemeru).

Ekonomickí zamestnanci zarobia v ZOO na úrovni trhového priemeru (+3 %). Po zahrnutí zamestnancov s riadiacim príplatkom stúpne mzda až na 1 812 eur (25 % nad priemerom).

Personalistku zamestnáva ZOO iba jednu, tá zarobí o 23 % viac ako je trhovú priemer.

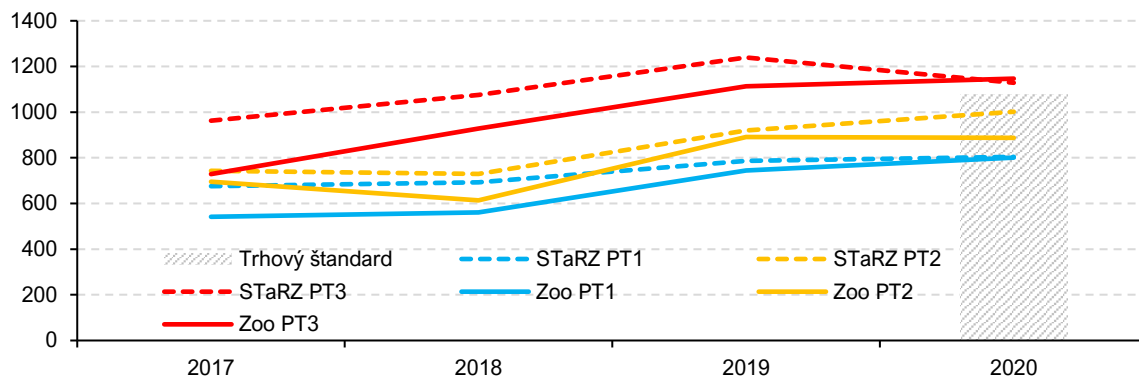
Tabuľka 25: Benchmarking priemerných miezd podľa profesií (eur)

Kategória	Priemerná mzda Zoo 2020	Trhový štandard 2021	Rozdiel v %
Chovatelia	891	979	-9%
Zoológovia	1 310	1 064	23%
Ekonomickí zamestnanci (bez vedúcich)	1 496	1 448	3%
Ekonomickí zamestnanci (s vedúcimi)	1 812	1 448	25%
Personalistka	1 755	1 420	24%

Zdroj: ZOO, spracovanie HMBA, 2021

Robotnícke profesie sú s výnimkou platovej triedy 3 pod úrovňou trhu (od -25 % po +7 % pri PT3), do roku 2020 boli aj pod úrovňou STaRZ (v priemer -13 %). V roku 2020 sa priemerné mzdy R zamestnancov v STaRZ a Zoo priblížili (PT1 a PT3 sú rovnaké), jedine v platovej triede 2 platí STaRZ lepšie (11 %).

Graf 8: Priemerné mzdy robotníckych profesií, STaRZ a Zoo (eur)

Zdroj: ZOO, spracovanie HMBA, 2021

7.4.4 Variabilné zložky mzdy a príplatky

Predpis pre udeľovanie riadiaceho príplatku je neaktuálny, 4 vedúci zamestnanci aktuálne nedostávajú minimálny zákonom požadovaný príplatok.

Príplatky za riadenie sú udeľované podľa mzdového predpisu pre poskytovanie príplatku za riadenie z roku 2018, ktorý stanovuje fixné sumy v eurách podľa typu pozície. Z dôvodu valorizácie tarifných platov v rokoch 2019 a 2020 je od roku 2019 v Zoo 5 vedúcich zamestnancov, ktorých príplatok za riadenie je nižší ako minimálne 3 % tarifného platu podľa zákona č. 553/2003 Z. z. V roku 2021 ide o 4 zamestnancov.

Percentuálne rozptyly v mzdovom predpise zároveň vychádzajú z nesprávnej kategorizácie príplatku – nie pre hlavné mesto Bratislava, ale pre obce do 10 000 obyvateľov. Napr. riadiaci príplatok pre zástupcu štatutára by sa nemal v Bratislave hýbať od 10 do 30 % tarifného platu, ale od 10 do 40 % tarifného platu.

Z dostupných dát je možné tvrdiť, že odmeny neslúžia ako motivačný faktor pre vyšší výkon, ale ako kompenzácia bežnej mzdy. S rastom tarifných platov odmeny klesajú, pri nižšie platených robotníckych profesiách sú využívané výrazne menej. Výkonnostné príplatky sú vo svojej podstate využívané rovnako ako odmeny, ich oddelenie nie je potrebné.

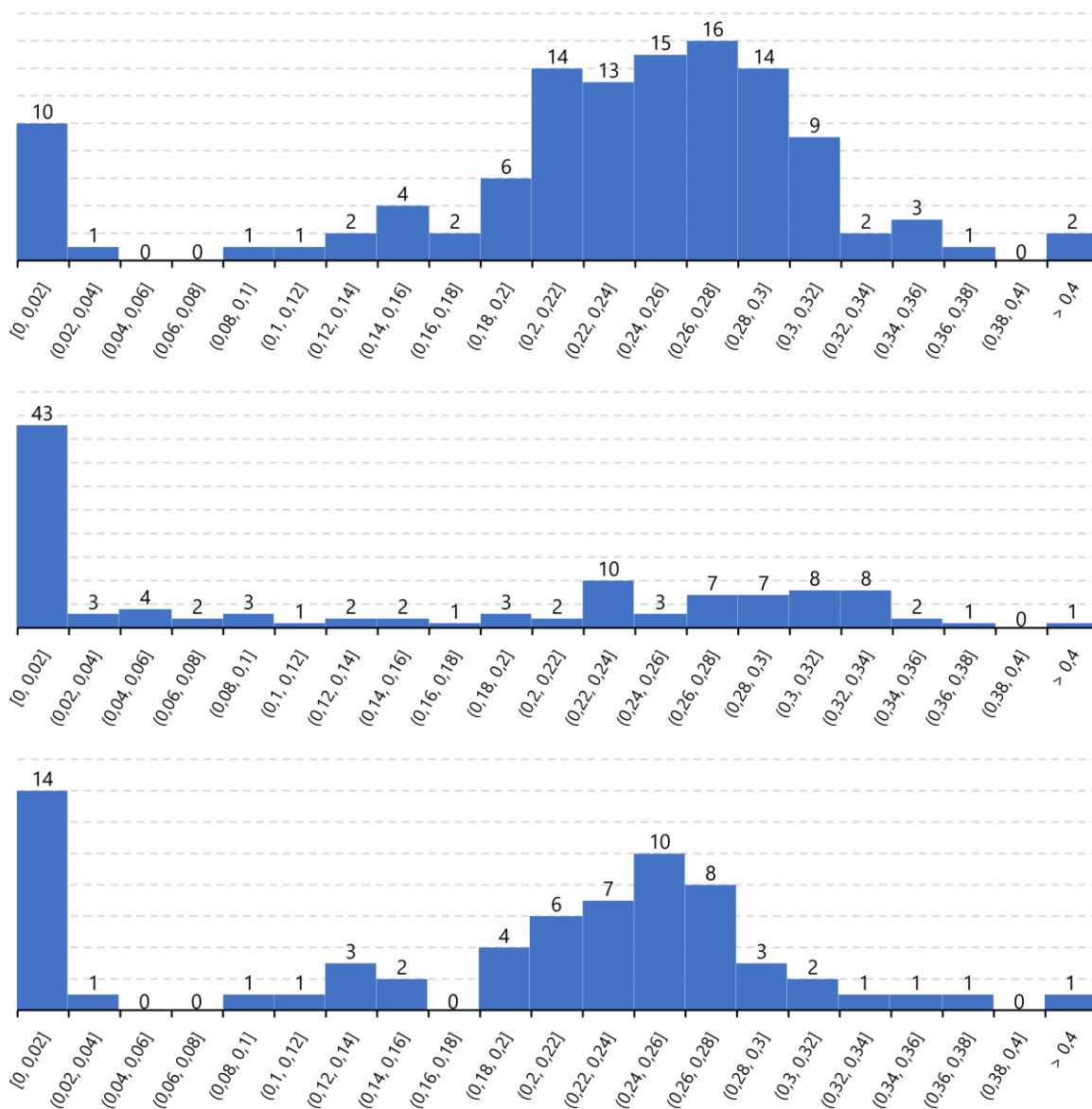
Priemerná výška odmien a výkonnostných príplatkov klesla medzi rokmi 2017 a 2020 z 26 % na 13 % celkovej mzdy. V rokoch 2017-2019 sa držal stabilne medzi 23 % a 27 % celkovej mzdy.

Poskytovanie odmien upravuje mzdový predpis pre poskytovanie odmien z roku 2009, je všeobecný, bez akýchkoľvek usmernení a kritérií. Odmeny navrhuje priamy nadriadený a schvaľuje riaditeľ organizácie. Nie sú nastavené žiadne očakávania ohľadom štandardnej koncoročnej či polročnej odmeny, ani metodika pre výpočet mimoriadnej odmeny.

Rozdelenie odmien nie je rovnomerné medzi profesiami, robotnícki zamestnanci dostávajú výrazne menej odmien ako odborní zamestnanci a THP. Stredná hodnota odmien robotníkov

v rokoch 2017-2019 bola 12 % mzdy, pri THP 22 % a pri odborných zamestnancoch až 25 %. Zároveň až 38 % robotníckych zamestnancov nedostalo žiadne odmeny, no len 10 % odborných zamestnancov obišlo bez odmeny.

Graf 9: Distribúcia odmien ako % mzdy, podľa profesií

Zdroj: ZOO, spracovanie HMBA, 2021

Pozn. 1: Prvý graf odborní, druhý graf robotnícki a tretí graf THP

Pozn. 2: Čísla nad stĺpcami predstavujú početnosť v danej skupine

Odborné a robotnícke profesie majú 3 % svojej mzdy vyplácanú ako výkonnostné príplatky, ide o inú formu mimoriadnych odmien bez jasných kritérií a pravidiel pre udeľovanie. Ďalších 20 % tvoria odmeny, dôvod používania samostatného titulu výkonnostných príplatkov namiesto odmien nie je zrejmý.

Návrh na udelenie výkonnostného príplatku dáva podľa mzdového predpisu pre poskytovanie výkonnostného príplatku z roku 2009 nadriadený a schvaľuje riaditeľ organizácie. Podobne ako pri odmenách, ani pri príplatku nie sú stanovené žiadne jasné kritéria. Jediným obmedzením je, že priemerný mesačný výkonnostný príplatoek na zamestnanca nemá presiahnuť 40 eur. Táto suma nebola od roku 2009 valorizovaná.

Tabuľka 26: Štruktúra priemernej mzdy podľa profesií

Zložky mzdy	2017	2018	2019	2020	2021H1
<i>Odborní</i>					
Tarifný plat	55%	53%	57%	66%	71%
Príplatky	15%	16%	18%	21%	25%
Odmeny	26%	27%	22%	11%	0%
Výkonnostné príplatky	4%	3%	3%	3%	3%
<i>R</i>					
Tarifný plat	65%	62%	67%	77%	84%
Príplatky	11%	11%	11%	12%	13%
Odmeny	20%	23%	20%	9%	0%
Výkonnostné príplatky	4%	3%	2%	2%	3%
<i>THP</i>					
Tarifný plat	51%	48%	51%	56%	61%
Príplatky	25%	29%	28%	31%	38%
Odmeny	23%	23%	22%	14%	2%
Výkonnostné príplatky	0%	0%	0%	0%	0%

Zdroj: ZOO, spracovanie HMBA, 2021

Nadčasy sa v ZOO vyplácajú v zanedbateľnej výške (0,3 % mzdy v priemere), významné rozdiely nie sú ani medzi profesiami. Podľa pracovného poriadku za prácu nadčas udeľujú náhradné voľno, nie preplácanie v mzde. Náhradné voľno stálo ZOO v roku 2019 cez 47 tis. eur.

Efektívnejšie využitie pracovnej sily môže dosiahnuť preplácanie nadčasov namiesto náhradného voľna (dva úväzky navyše). Náhradné voľno v roku 2019 čerpali zamestnanci v celkovom objeme 4 133 hodín, čo zodpovedá viac ako dvom plným úväzkom. Najviac (3 198 hodín) čerpali zoológovia a chovatelia, zvyšok THP. V prípade chýbajúcich kapacít medzi zoológmi a chovateľmi je efektívnejšie nadčasy preplácať ako udeľovať náhradné voľno. Náhradné voľno (rovnako ako dovolenka) nepredstavuje finančnú úsporu a môže byť drahšie, ak je kvôli náhradnému voľnu potrebné prijať viac zamestnancov.

Tabuľka 27: Náhradné voľno v roku 2019

Profesia	Náhradné voľno (hod.)	Náklady voľna (podľa priemernej mzdy, eur)
Chovateľ	2 152	19 016
Zoológ	1 046	15 187
Ostatné profesie	935	13 183
Spolu náhradné voľno	4 133	47 386

Zdroj: ZOO, spracovanie HMBA, 2021

7.5 Odporúčania

- Neobjednávať spracovanie daňového priznania ZOO od externého dodávateľa. Podľa potreby zabezpečiť školenie pre zamestnancov ekonomického oddelenia v danej problematike.
- Prepracovať mzdové predpisy do poriadku odmeňovania, ktorý nastaví jasné platové očakávania pre jednotlivé typy pozícií.
- V mzdových predpisoch stanoviť jasné kritériá a očakávania pre udeľovanie odmien a výkonnostných príplatkov.
- Nahradiť využívanie odmien na kompenzáciu mesačného platu úpravou osobných a riadiacich príplatkov, odmeny ponechať ako nástroj odmeňovania nadštandardného výkonu.

8 Zmluvné vzťahy ZOO

- Najväčším dodávateľom ZOO za roky 2017-2020 bola spoločnosť West Media s.r.o., ktorá v ZOO prevádzkovala atrakciu Dinopark. Zmluva s ňou bola v roku 2021 vypovedaná.
- Významným dodávateľom stavebných prác bola firma Trigema a.s., ktorá sa venuje primárne cestným komunikáciám, ale pre ZOO zabezpečovala aj opravu a výstavbu výbehov pre zvieratá.
- ZOO nemá zverejnené viaceré zmluvy s odberateľmi (napr. o.z. Preliezka) napriek tomu, že faktúry firma uhradila.
- Viaceré zmluvy nie sú archivované v elektronickej forme ani vo fyzickej kópii.

8.1 Dodávatelia

Najväčším dodávateľom ZOO za roky 2017-2020 bola spoločnosť West Media s.r.o. Táto spoločnosť od roku 2003 do mája 2021 prevádzkovala v ZOO atrakciu Dinopark, za ktorú od ZOO získavala 30% podiel na vstupnom (kombinované vstupné ZOO + výstava). Zároveň však ZOO neúčtovala West Media nájomné za pozemky, na ktorých boli stánky s občerstvením alebo ihrisko. Zmluva bola pre ZOO nevýhodná a keďže mala platiť až do roku 2023, po jej vypovedaní zo strany ZOO sa touto skutočnosťou bude zaoberať súd.

Rovnaká spoločnosť prevádzkuje Dinopark v ZOO Košice, kde si dohodla pre zoologickú záhradu ešte nevýhodnejšie podmienky, z ktorých najhlavnejšie sú:

- zmluva platí až do roku 2027,
- podiel na kombinovanom vstupnom je do roku 2022 až 50 %, následne 45 %.

Bratislavská zoologická záhrada má v zmluve s firmou West Media s.r.o. povinnosť platiť podiel na vstupnom aj v zime, keď je atrakcia zavretá.

Tabuľka 28: Najväčší dodávatelia ZOO za roky 2017-2020

Dodávateľ	2017	2018	2019	2020	Spolu
WEST MEDIA s.r.o.	298 486	374 109	392 220	313 569	1 378 383
Stredoslovenská energetika, a.s.	176 273	175 116	155 309	158 660	665 359
Trigema, s.r.o.	232 090	86 480	229 188	1 011	548 769
Carl Stahl & spol, s r.o.	149 832	331 214			481 046
Security servis, spol.s r.o.	114 581	135 043	168 058		417 682
IMAO electric, s. r. o. - Považská Bystrica				248 003	248 003
HR - 8, s.r.o.	1 920	59 870	131 115	51 459	244 363

Zdroj: ZOO, spracovanie HMBA, 2021

Dvorným dodávateľom stavebných prác pre ZOO je firma Trigema s.r.o. Táto realizovala v rokoch 2017-2019 rôzne stavebné práce a rekonštrukcie v areáli ZOO.

Tabuľka 29: Stavebné práce vykonávané firmou Trigema pre ZOO (v tis. eur bez DPH)

Rok	Investícia	Cena
2017	Výbeh vlka európskeho	129,7
2017	Rekonštrukcia a modernizácia výbehu zebra európskeho	66,7
2017	Oprava účelových komunikácií – cesta k nosorožcom a cesta lesnou časťou areálu	25
2017	Dokončenie chovného zariadenia pre vlka európskeho	68,9
2018	Oprava cesty od jazierka vodných vtákov po CHZ adaxov	39,6
2018	Oprava cesty od jazierka plameniakov po odbočku na hospodársku správu	42,7
2019	Oprava ležoviska a časti výbehu zebra európskeho	26,6
2019	Elektrická prípojka a technologická šachta pre zariadenie pre studňu	21
2019	Obnova hlavnej komunikácie LES	179,3
	Spolu	599,5

Zdroj: ZOO, spracovanie HMBA, 2021

Napriek tomu, že podľa zverejnených informácií na svojej webovej adrese sa táto firma venuje takmer výlučne stavbe pozemných komunikácií, pre ZOO stavala a opravovala aj výbehy pre zvieratá.

Stavebné úpravy v minulosti pre ZOO robila aj firma Carl Stahl & spol. s r.o. – išlo najprv o odstránenie havarijného stavu výbehu pre šimpanzov (za 150 tis. eur) a následné prekrytie výbehu pre šimpanzy nerezovou sieťou (za 331 tis. eur).

8.2 Odberatelia

ZOO fakturuje svojim odberateľom prevažne za prenájom svojich priestorov. Najviac príjmov z prenájmu má od firmy Akzent BigBoard. Ďalšie príjmy z prenájmu získava ZOO od HM BA.

Tabuľka 30: Najväčší odberatelia ZOO za roky 2017-2020

	2017	2018	2019	2020	Spolu
Akzent BigBoard a.s.	14 370	13 520	13 529	13 286	54 705
Hl. mesto SR Bratislava	14 426	10 474	11 225	9 785	45 910
Preliezka, o.z.	10 715	14 381	12 423	14 043	51 562
WEST MEDIA s.r.o.	8 879	7 598	6 691	6 327	29 496
Unilever Slovensko, spol. s r.o.	7 200	7 200	7 200	-	21 600
Mkrtčian Suren	1 892	2 066	4 526	4 205	12 690
SULINA s.r.o.		2 042	4 962	4 666	11 670
CULLINAN SK s.r.o.	2 867	2 833	2 998	2 394	11 091

Zdroj: ZOO, spracovanie HMBA, 2021

ZOO tiež každoročne uzatvára zmluvy o spolupráci s občianskym združením Preliezka, ktoré v priestoroch ZOO organizuje denné tábory pre deti. OZ platí ZOO dohodnuté poplatky za každé dieťa, ktoré sa tábora zúčastní. **ZOO nemá na svojej web stránke zverejnené zmluvy s OZ Preliezka za roky 2017 a 2018 napriek tomu, že v dodávateľských faktúrach uvedené sú.** Príspevková organizácia obce je povinná od roku 2011 zverejniť všetky zmluvy, inak nie sú účinné. **Platby vo výške 10,7 tis. za rok 2017 a 14,2 tis. eur za rok 2018 boli zo strany ZOO prijaté bez platnej zmluvy.**

Tabuľka 31: Poplatky OZ Preliezka za organizáciu tábora (od r. 2016 za dieťa/deň) v eur

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Mladí zoológovia	22/dieťa	22/dieťa	24/dieťa	24/dieťa	4,8	5	6	6	6	6
Hravé zvieratká	-	-	-	-	1	5	7	7	7	7
Dúbravské zvieratká	-	-	-	-	-	-	-	-	7	7
Letné ródeo	-	-	5/dieťa	5/dieťa	1	1	2	-	-	-

Jarný denný tábor	-	-	-	-	-	-	10	11	11	-
-------------------	---	---	---	---	---	---	----	----	----	---

Zdroj: ZOO, spracovanie HMBA, 2021

West Media si od ZOO prenajíma kancelárske priestory na pozemku ZOO. Spoločnosť uhrádza mesačne nájomné vo výške 124,48 eur + pohyblivú zložku prenájmu (za 1. polrok 2021 vo výške 1 297,46 eur).

Počas výkonu auditu prebiehala v ZOO aj kontrola zo strany NKÚ. Tej boli odovzdané originály nájomných a odberateľských zmlúv, pričom ZOO nemala zabezpečené kópie ani scany týchto zmlúv.

8.3 Odporúčania

- Upraviť smernicu o registratúrnom poriadku o povinnosť prijaté zmluvy nascanovať a uložiť do registratúry (resp. na inom mieste) aj v elektronickej forme.
- Zverejňovať bezodkladne všetky uzavreté zmluvy na webovej stránke ZOO.
- Odporúčame tiež pripraviť interné usmernenie pre zamestnancov resp. smernicu o povinnom zverejňovaní zmlúv, objednávok a faktúr.

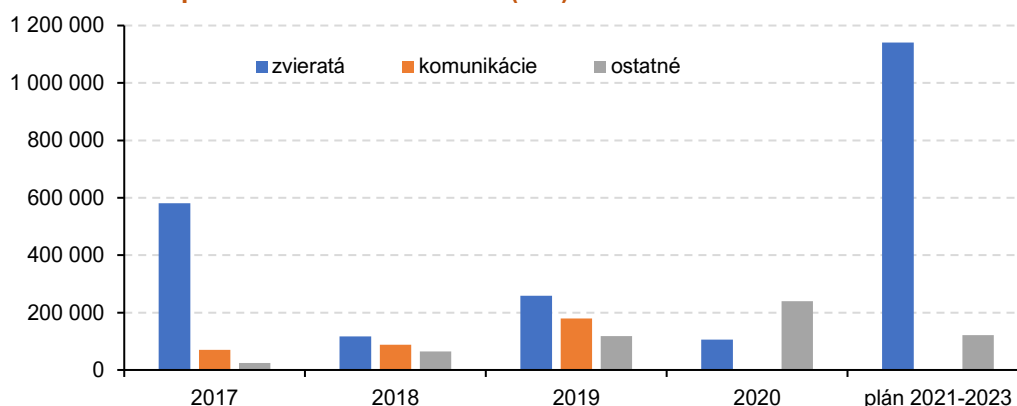
9 Investície

- Plánovanie investícií v podobe dlhodobého investičného plánu s prioritizáciou jednotlivých projektov na základe ekonomickej efektívnosti v ZOO v minulosti neexistovalo.
- ZOO v posledných rokoch výrazne investovala do opravy a údržby ciest a chodníkov v areáli, za roky 2017-2019 vo výške 337 tis. eur. V prípade najväčšej takejto investície bolo benchmarkovaním cien zistené predraženie zákazky o 47 %.
- Plánované sú viaceré investície do nových výbehov a voliér pre zvieratá.
- ZOO má pritom veľa budov, skladov a prípravovní krmiva pre zvieratá v technicky veľmi zlom stave. Investícií do tohto majetku bolo doteraz minimum, ani vo v súčasnosti pripravovanom investičnom pláne nie sú žiadne.

9.1 Súčasný stav

ZOO Bratislava nemala v minulosti pripravený dlhodobý investičný plán s prioritizáciou jednotlivých projektov na základe ekonomickej efektívnosti. V súčasnosti prehodnocuje jednotlivé investičné projekty, ktoré boli v ZOO v minulosti rozpracované. Plánované je vypracovanie projektovej dokumentácie k 6 projektom v celkovej hodnote 118 tis. eur. Následná výstavba jednotlivých objektov je plánovaná v hodnote 772 tis. eur. Jedná sa však o scenár, keď bude mať ZOO finančné prostriedky podľa svojich požiadaviek.

Graf 10: Realizované a plánované investície ZOO (eur)

Zdroj: ZOO, spracovanie HMBA, 2021

Tabuľka 32: Plánované investície ZOO v rokoch 2021-2023 (v eur)

Investícia	PHZ		Stav
	PD	Stavba	
nákup 2 elektromobilov		24 200	VO pred vyhlásením
voliéra ara	12 000	48 000	príprava realizačnej PD, stavebné povolenie tesne pred schválením, príprava podkladov na VO
voliéra mačky divej	9 000	14 400	príprava realizačnej PD, stavebné povolenie tesne pred schválením, príprava podkladov na VO
výbeh vydra	18 000		pred zadáním vypracovania PD
nové toalety pri hlavnom vchode do ZOO	3 000	50 000	pred zadáním vypracovania PD
nový bufet pri nosorožcoch	4 000	40 000	pred zadáním vypracovania PD
CHZ medveďa hnedého	69 900	500 000	zaslaná žiadosť na PPP ohľadom začatia VO na PD (v januári 2022)

rekonštrukcia pavilónu šeliem		74 400	nové zisťovanie PHZ
oprava strechy na nosorožcoch		15 000	oslovení dodávateľa o CP
tropické akvárium s ichtyofaunou z Južnej Ameriky		30 000	nové zisťovanie PHZ
tropický pavilón Papilonia		350 000	pred obhajobou na grémiu HMBA

Zdroj: ZOO, spracovanie HMBA, 2021

9.2 Analýza

ZOO plánuje výrazne investovať najmä do nových výbehov a voliér. V uplynulých rokoch bolo ročne investované do ubikácií zvierat veľmi nepravidelne – najviac v roku 2017 (spolu 510 tis. eur) a následne v roku 2018 iba desatina tejto sumy.

Tabuľka 33: Najvýznamnejšie uskutočnené investície do výbehov a voliér v ZOO (v eur)

Rok	Investícia	Cena bez DPH
2017	Výbeh vlka európskeho	129 675
2017	Odstránenie havarijného stavu vonkajšieho výbehu šimpanzov učenlivých v ZOO Bratislava	149 832
2017	Rekonštrukcia a modernizácia maštale - senníka v chovnom zariadení jeleňa karpatského	69 383
2017	Rekonštrukcia v pavilóne zebier, žiráf a nosorožcov	26 032
2017	Rekonštrukcia a modernizácia výbehu zebra európskeho	66 660
2017	Dokončenie chovného zariadenia pre vlka európskeho	68 873
2018	Oprava preddvorčekov pre žirafy a zebry	51 646
2019	Oprava maštale č. 2 pre nosorožcov	46 291
2019	Rekonštrukcia a modernizácia preliezok pre šimpanzov	40 876
2019	Oprava ubikácie pre hrošiky	22 516
2019	Oprava ležoviska a časti výbehu zebra európskeho	26 559
2020	Rekonštrukcia a modernizácia maštali pre nosorožcov č. 1 a č. 2	49 156

Zdroj: ZOO, spracovanie HMBA, 2021

Popritom bolo v ZOO výrazne investované aj do chodníkov a ciest, za roky 2017-2019 vo výške 337 tis. eur. Opäť boli investične najsilnejšie roky 2017 a 2019. **Jedna firma (Trigema) pritom realizovala 99 % týchto stavebných zákaziek.** V prípade, že je naraz objednávaných viacero podobných zákaziek v rovnakom čase, znamená to výrazný tlak na cenu investície. Rovnako to predstavuje výraznú záťaž aj pre zamestnancov investičného oddelenia ZOO, ktorí musia na priebeh prác dohliadať. Rozložením investícií do dlhšieho časového obdobia dochádza k zníženiu tlaku na zamestnancov a rovnako k zníženiu ceny projektov.

Tabuľka 34: Najväčšie výdavky na opravy komunikácií v ZOO (v eur)

Rok	Projekt	Cena bez DPH
2017	Oprava komunikácie k rysom a diviakom	37 312
2017	Oprava účelových komunikácií – cesta k nosorožcom a cesta lesnou časťou areálu	24 983
2018	Oprava cesty od jazierka vodných vtákov po CHZ adaxov	39 578
2018	Oprava cesty od jazierka plameniakov po odbočku na hospodársku správu	42 712
2019	Obnova hlavnej komunikácie LES	179 342
	Spolu	323 927

Zdroj: ZOO, spracovanie HMBA, 2021

Všetky opravy ciest a chodníkov v ZOO boli obstarávané v režime zákaziek s nízkou hodnotou, prieskumom trhu. V zákazke „Obnova hlavnej komunikácie LES“ išlo o tesné „podlezenie“ limitu pre zákazky s nízkou hodnotou (do 180 tis. eur pre stavebné práce). **Pri porovnávaní cien jednotlivých výkonov v tomto projekte bolo zistené, že projekt bol predražený v priemere o 47 %** (viď box 6). Keďže ceny stavebných materiálov a prác v súčasnosti stúpajú, odporúčame ZOO pripojiť sa k rámcovej zmluve, ktorú bude HM BA súťažiť v roku 2022.

Box 6: Projekt Obnova hlavnej komunikácie LES

Napriek tomu, že ostatné väčšie stavebné práce (napr. výstavba výbehu vlka európskeho) obstarávala ZOO aj prostredníctvom portálu ÚVO, projekt opravy komunikácie LES bol zverejnený iba na stránke ZOO. Boli oslovení piati dodávatelia na predloženie ponuky. Vyhrala firma Trigema s cenou 179 342 eur (PHZ bola podľa vyhodnotenia VO rovnaká).

Porovnaním cien so zmluvami, ktoré má uzatvorené HMBA na opravy ciest a chodníkov⁸, a so zmluvami, ktoré má uzatvorené Bratislavský samosprávny kraj⁹ alebo iné obce, sme došli k záveru, že **zákazka bola predražená o približne 47 %**. Vo finančnom vyjadrení to znamená úsporu vo výške 68 tis. eur len na tejto jednej zákazke.

Popis	MJ	Cena Trigema	Cena benchmark	Úspora (eur)	Úspora (%)
Odstránenie krytu v ploche do 200 m ² asfaltového, hr. vrstvy do 50mm	m ²	5,606	2,57 ¹⁰	12 442	-54 %
Vytrhanie obrub. kamenných, s vybúraním lôžka, záhonových	m	3,15	1,29 ¹¹	2 262	-59 %
Odkopávka a prekopávka nezapažená pre cesty, v hornine 3 do 100 m ³	m ³	8	5,25 ¹²	5 635	-34 %
Spojovací postrek asfaltový 0,6 kg/m ²	m ²	0,546	0,51 ¹³	434	-19 %
Pokládka asfaltobetónu AC80 50/70, hr. Do 50 mm, strojná pokládka	m ²	14,88	11,38 ¹⁴	14 343	-24 %
Asfaltový betón AC 11 L, po zhutnení hr. do 50 mm	m ²	14,5	8,83 ¹⁵	2 325	-39 %
Aplikácia asfaltovej zálievky	m	3,08	1,14 ¹⁶	1 325	-63 %
Odstránenie bet. podkladu alebo krytu bez prek., plochy do 500m ² , hr. 40 mm	m ²	10	4,5 ¹⁷	1 338	-55 %
Osadenie cestného obrubníka betónového stojateho do lôžka z betónu prostého tr. C 12/15 bez bočnej opory	m	15,5	5,9 ¹⁸	11 674	-62 %
Obrubník cestný so skosením, 1000x200x100 mm, sivá	ks	6,147	4,21 ¹⁹	2 495	-32 %
Lôžko pod obrubníky, krajníky alebo obruby z dlažbových kociek betónu prostého tr. C 12/15	m ³	85,5	57,57 ²⁰	1 460	-33 %
Rezanie existujúceho asfaltového krytu alebo podkladu hĺbky do 50 mm	m	3,323	1,14 ²¹	1 061	-80 %
Odvos sutiny na skládku, vrátane poplatkov za uskladnenie	t	50,065	35 ²²	7 157	-30 %

⁸ https://zverejnovanie.bratislava.sk/assets/File.ashx?id_org=700026&id_dokumenty=60490 a https://zverejnovanie.bratislava.sk/assets/File.ashx?id_org=700026&id_dokumenty=60497

⁹ <https://zmluvy.egov.sk/data/MediaLibrary/257/257533/2021-788-DOP.pdf> a

<https://zmluvy.egov.sk/data/MediaLibrary/257/257758/2021-790-DOP.pdf>

¹⁰ https://www.hrby-sur.sk/files/2020-08-24-140634-Zmluva_52_2020_dodatok_2_k_zmluve_o_dielo.pdf

¹¹ <https://www.obecmaluzina.sk/data/fso/soubory/priloha-k-zmluve-o-dielo-chodnik.pdf>

¹² https://www.hrby-sur.sk/files/2020-08-24-140634-Zmluva_52_2020_dodatok_2_k_zmluve_o_dielo.pdf

¹³ https://zverejnovanie.bratislava.sk/assets/File.ashx?id_org=700026&id_dokumenty=60497

¹⁴ <https://isvs.karlovaves.sk/publish/printDocument/3/6165>

¹⁵ https://web.vucke.sk/files/zmluvy/1312_priloha-c.3-rozpocet.pdf

¹⁶ <https://zmluvy.egov.sk/data/MediaLibrary/257/257758/2021-790-DOP.pdf>

¹⁷ <https://egov.ilava.sk/FileOutputHttpHandler.ashx?arguments=CFnrj339RxknmDVIOdvedqK5UC8o336zfB9fJq6X%2F4v3aFTnQziQq60d1gzd33dF8uxIXfFBvLXNSnkP6Vkp7agwQ5ofLtgBjg%3D%3D>

¹⁸ https://www.sahy.sk/download_file_f.php?id=997610

¹⁹ https://www.premac.sk/infrastruktura/cestny-obrubnik-obrubnik-cestny-so-skosenim-1-5-1-5-cm/tabs_cennik/

²⁰ https://zverejnovanie.bratislava.sk/assets/File.ashx?id_org=700026&id_dokumenty=60497

²¹ <https://zmluvy.egov.sk/data/MediaLibrary/257/257758/2021-790-DOP.pdf>

²² Zákazka ZOO, vykonaná Trigemou v roku 2018: oprava areálovej komunikácie časť od jazierka plameniakov po odbočku na H.S.

Presun hmôt pre pozemné komunikácie s krytom dláždeným (822 t 2.3, 822 5.3) akejkoľvek dĺžky objektu	6,87	2,2 ²³	4 397	-68 %
Úspora			68 347	-47 %

Okrem investícií do chovných zariadení a komunikácií bolo v ZOO v posledných rokoch investované najmä do nakladania s odpadom a do osvetlenia a kamerového systému.

Tabuľka 35: Najväčšie investície do ostatného zariadenia ZOO (v eur)

Rok	Investícia	Cena bez DPH
2018	Oporný múr za chovnými zariadeniami malých sov - oprava	16 660
2018	Oprava rozvodov teplej a studenej vody v polyfunkčnom objekte	10 419
2019	Vaňové kontajnery	24 960
2019	El. prípojka a technolog. šachta pre zariadenie pre studňu	20 955
2019	Vozidlo na zvoz kontajnerov s ramenovým nakladačom	90 950
2020	Osvetlenie, ozvučenie, kamerový systém	231 687
	Spolu	395 631

Zdroj: ZOO, spracovanie HMBA, 2021

ZOO má pritom veľa budov, skladov a prípravovní krmiva pre zvieratá v technicky veľmi zlom stave. Väčšina tohto majetku je už dávno odpísaná, priemerný vek je nad 30 rokov. Investícií do tohto majetku bolo doteraz minimum. V investičnom pláne, ktorý momentálne ZOO vytvára, sa žiadna investícia do týchto zariadení nespomína. Podľa vyjadrenia ZOO však majú v pláne v najbližšom období obstaráť projektovú dokumentáciu na novú centrálnu krmovináreň.

Tabuľka 36: Vek skladov a prípravovní krmiva pre zvieratá

Názov majetku	Dátum zaradenia	Vek (roky)	Zostatková cena (eur)
Sklad jadrového krmiva	31.12.1964	56	0
Chladiarenský box - kuchyňa	6.8.1965	56	0
Sklad na HS	30.6.1969	52	0
Mraziaci box	30.9.1986	35	0
Zásobník kŕmnych zmesí	1.12.1986	34	0
Zásobník kŕmnych zmesí	1.12.1988	32	0
Zásobník kŕmnych zmesí	31.12.1988	32	0
Zásobník kŕmnych zmesí	1.12.1988	32	0
Chlad. box - sklad kŕmív	31.12.1988	32	0
Mačkadlo na ovos Minor	17.12.1990	30	0
Rekonštrukcia chlad. boxu pri šelmách	31.12.1997	23	0
Mraziaci box	21.10.2002	18	0
Mraziaci box	4.5.2006	15	0
Prípravovňa mäsa	1.11.2008	12	74 469
Krájač zeleniny	1.8.2012	9	0

Zdroj: ZOO, spracovanie HMBA, 2021

9.3 Odporúčania

- Začať rokovania s OVO ohľadne zapojenia ZOO do rámcovej zmluvy na opravy ciest a chodníkov, ktorá sa bude súťažiť v roku 2022.
- Po zapojení sa do rámcovej zmluvy HM BA realizovať všetky opravy ciest a chodníkov v ZOO prostredníctvom nej.
- V prípade obstarávania zákaziek mimo rámcovej zmluvy HM BA súťažiť všetky zákazky prostredníctvom portálu Josephine a/alebo portálu ÚVO.

²³https://www.kisudvarnok.sk/files/rozpocet_k_zod_cintorin_chodnik.pdf